BPrAL - PPoHE
Kolegji AAB
PRISHTINË

DEGA - GJAKOVË

DREJTIMI: MENAXHMENT DHE INFORMATIKË & MARKETING DHE ADMINISTRIM BIZNESI

Lënda:

INFORMATIKA E BIZNESIT

Mësimdhënësi

MSc.Florent Bunjaku, PhD cand.

Viti akademik 2014/2015

Çka është baza e të dhënave

- Bazë e të dhënave është çfarëdo grumbulli informatash të organizuara në grup. Informatat duhet të jenë të organizuara ashtu që lehtë mund të ju qasemi. P.SH. notesi i numrave të telefonit është një bazë e të dhënave jo e kompjuterizuar. Është e organizuar me renditje alfabetike dhe përmban informacion për emrin,adresën dhe numrin e telefonit.Pra ne i qasemi një numri të telefonit në bazë të emrit.Në bazat e mëdha elektronike të cilat mirëmbahen në kompjuter na mundësohet që të manipulojmë më lehtë dhe më shpejtë me të dhënat.
- ACCESS është një program i Microsoftit për baza të të dhënave, pra është pjesë e Microsoft Office.

Krijimi i një tabele

- Planifikimi i strukturës së një tabele
- Përcaktimi i fushave të nje tabele
- Llojet e të dhënave
- Ruajtja e një tabele
- Çka është **Table Wisard**?
- Ndërtimi i një tabele me **Table Wisard** dhe me mënyra tjera
- Modifikimi i një tabele të ndërtuar

Hapja e një bazë të të dhënave

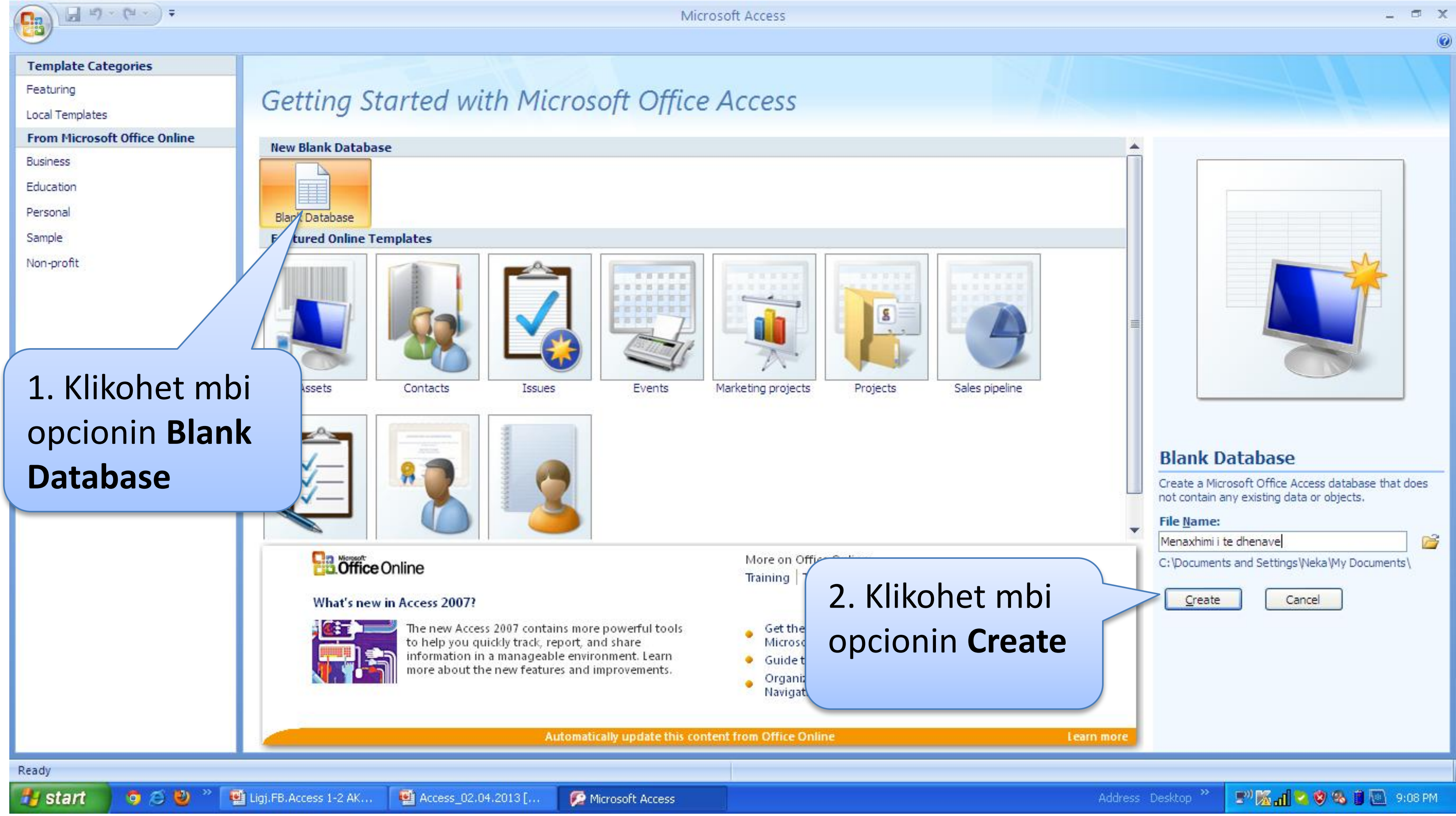

Hapja e një bazë të të dhënave

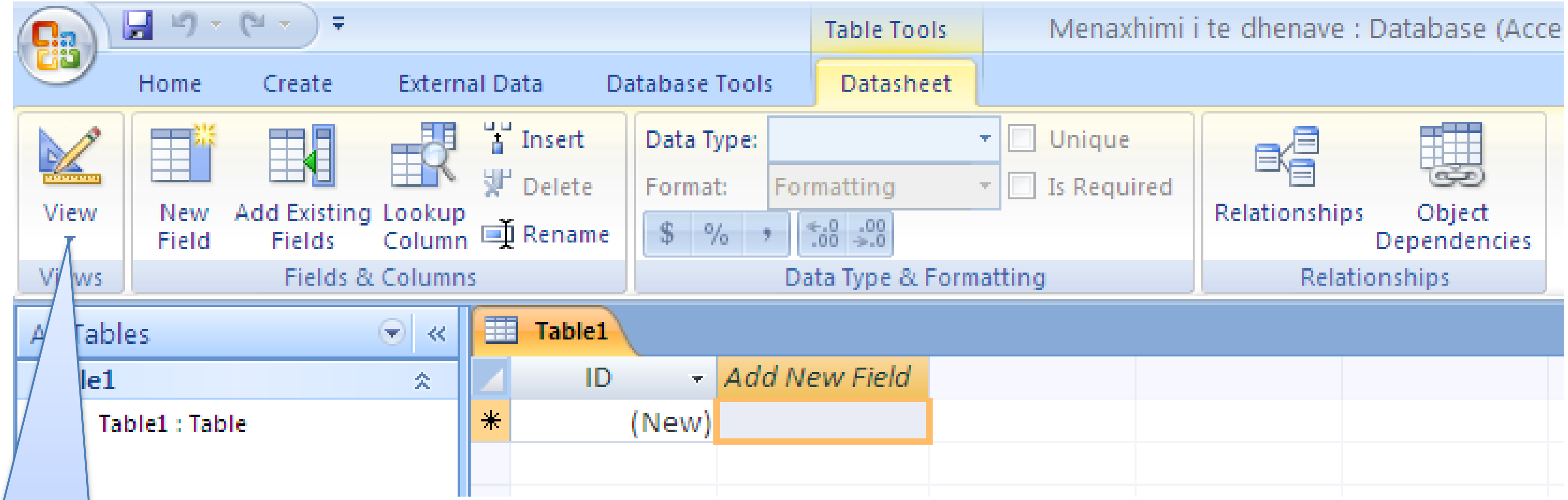

2. Klikohet mbi opcionin **Design View**

Vazhdim

- Planifikimi i strukturës së një tabele- nënkupton përcaktimin e fushave (kolonave) që do të përmbajë, pra: çfarë lloj të fushave do të përmbajë, çfarë do të jetë madhësia e tyre, lloji i të dhënave, etj .
- Psh nëse dëshirojmë të dhënat për klientë duhet planifikuar fushat vijuese:

Numri i identifikimit (klientit)

Emri

Mbiemri

Z/Zj

Adresa

Qyteti

Kodi postar

Definimi i shtyllave (kolonave)

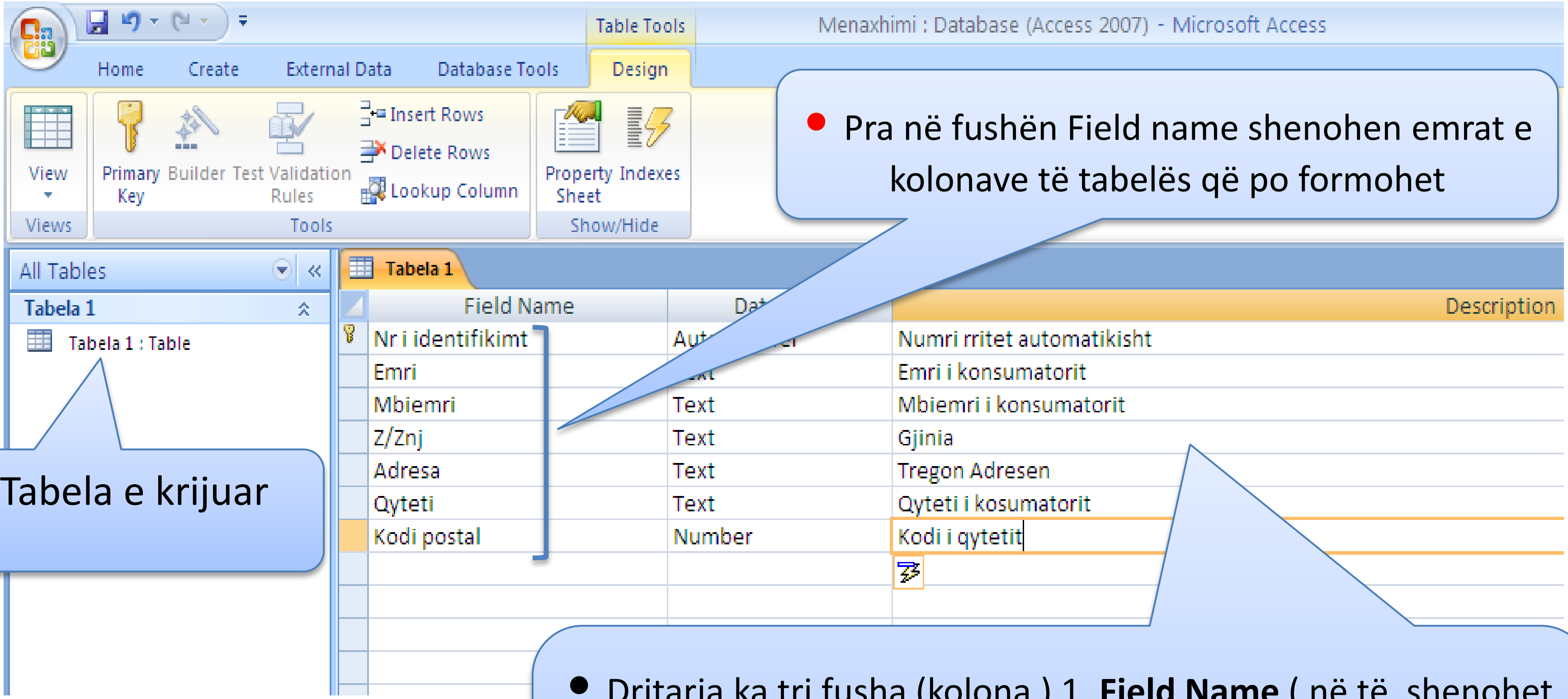

- Pra në fushën Field name shenohen emrat e kolonave të tabelës që po formohet

Tabela e krijuar

- Dritarja ka tri fusha (kolona) 1. **Field Name** (në të shenohet emri i fushës së parë të tabelës- psh Numri i identifikimit etj, për të vazhduar mandej me tjera **2. Data type** (përcaktohet tipi i shenimit – tekst, numer , etj, **3. Description**(bëhet përshkrimi i fushës)

Vendosja e të dhënave në tabelë

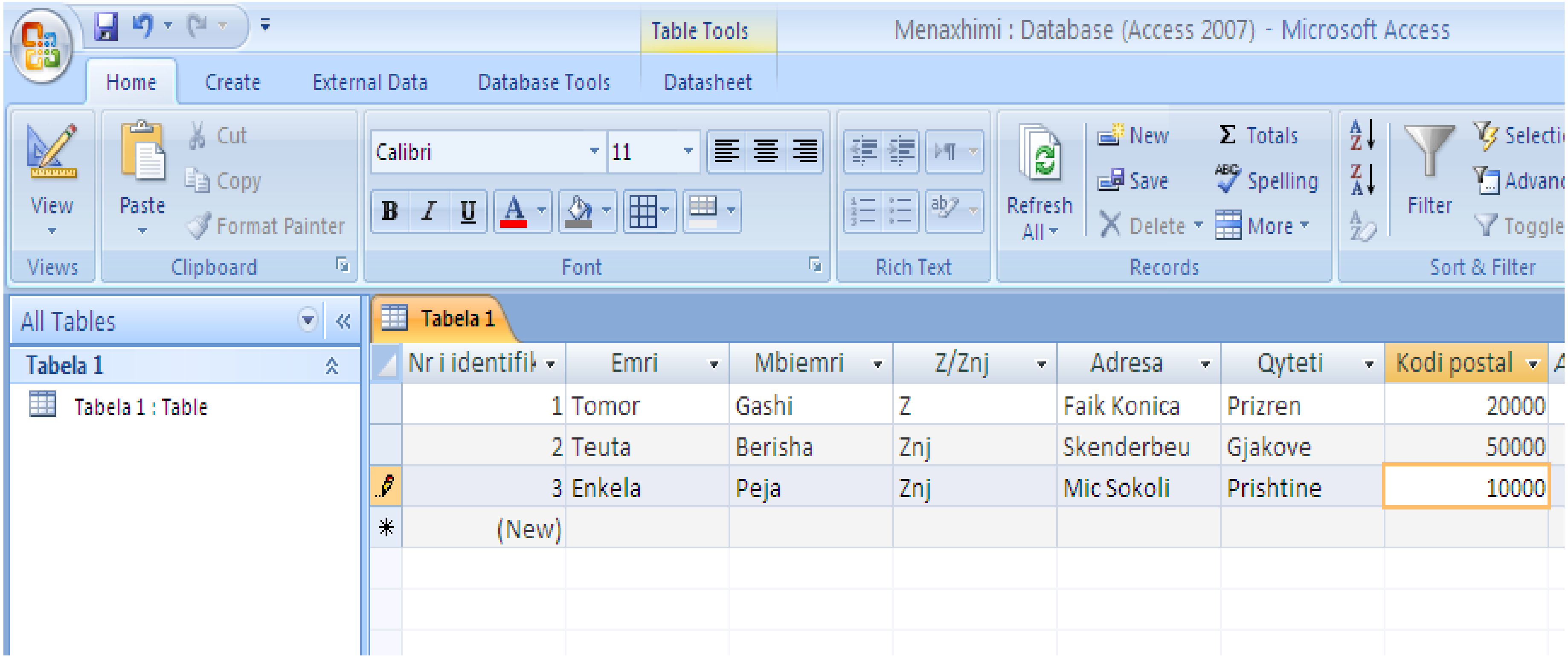

Zgjedhja e lojit të të dhënave

Shpalos menynë për të përcaktuar llojin e shenimit

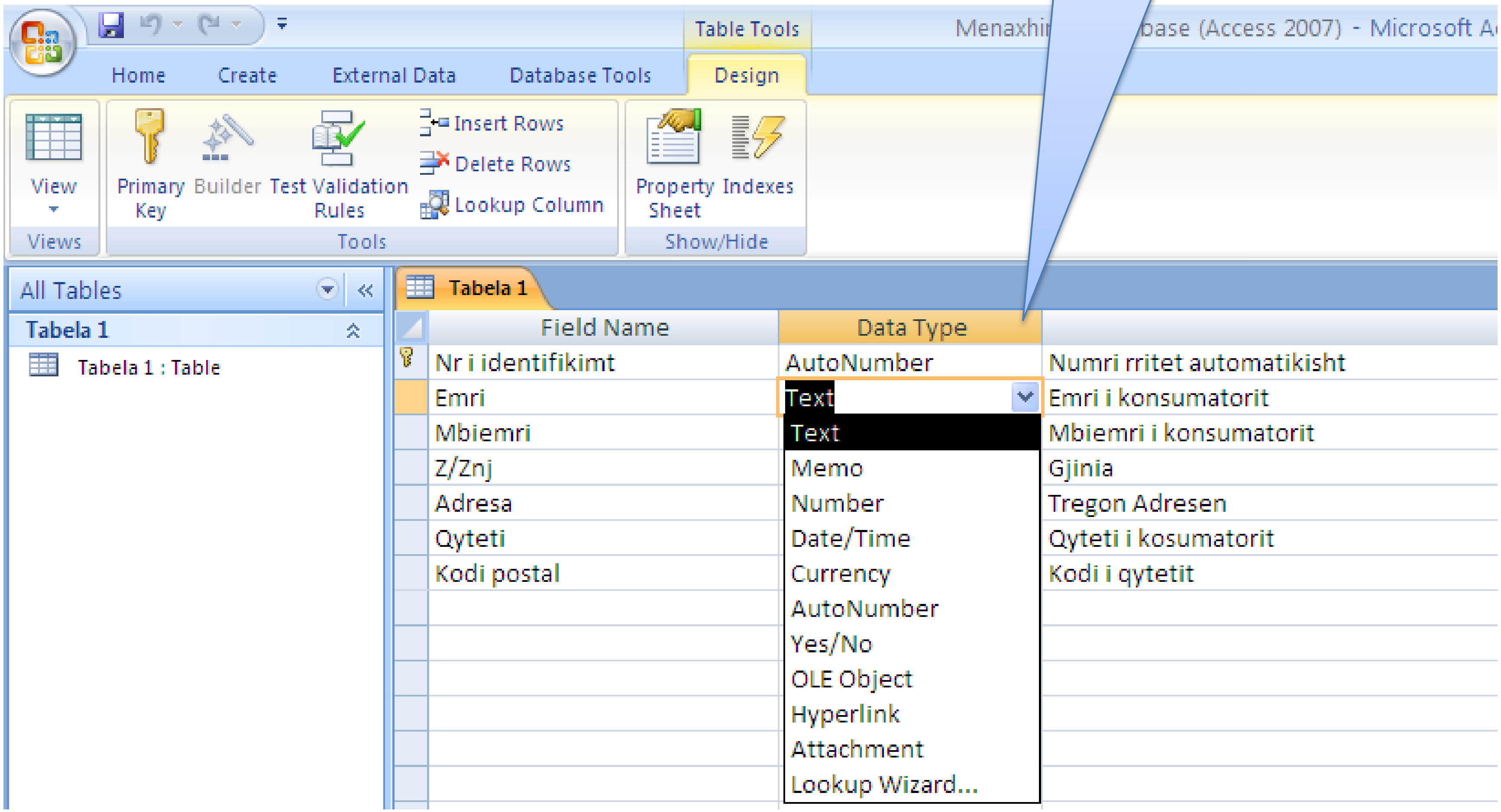

Caktimi i llojit të të dhënave

Tipi i të dhënave	Përshkrimi
Text	Text është një tip i të dhënave që përmban çdo kombinim të shkronjave, numrave, shenjave të pikësimit dhe hapësirës. Ku si mundësi e parazgjedhur është 50 karakter ndërsa maksimumi është 255 karakter.
Memo	Memo është e ngjashme me Text vetëm se Memo mund të përmbajë deri 65.535 karaktere. Memo mund të shfrytëzohet për shënime dhe për përshkrime të gjata në bazë të të dhënave.
Number	Lloji I të dhënave numër zgjidhet gjithëmonë kur kemi të bëjmë me të dhënat numerike të cilat kanë të bëjnë me llogaritje.
Date/Time	Fusha Date/Time është e përdorshme për kalkulimin e datës dhe kohës.
Currency	Zgjidhet kur kemi të bëjmë me valutë.
AutoNumber	Tipi i të dhënave AutoNumber automatikisht cakton numrin unik(prej 1) secilës të dhënë.Këtë tip të të dhënave e përdorim kur dojmë që të kemi identifikim unik për secilën të dhënë.
Yes/No	Fusha Yes/No shënon dy kondita PO dh JO.Ky tip i të dhënave përdoret kur ekzistojnë vetëm dy mundësi (P.SH. e saktë dhe jo e saktë) për vlerën e fushës.
OLE Object	Fusha OLE Object lidh atë fushë me një aplikacion të Windows-it.Tipi I të dhënave OLE Object përdoret për grafikë ose audio datoteka.
Hyperlink	Fusha Hyperlink shfrytëzohet për lidhjen me ndonjë faqe
Attachment	Bashkangjitje
Lookup	Me zgjedhjen e tipit të të dhënave Lookup Wizard na udhëheq në krijimin e fushës Lookup.

Krijimi i tabelës me forma tjera

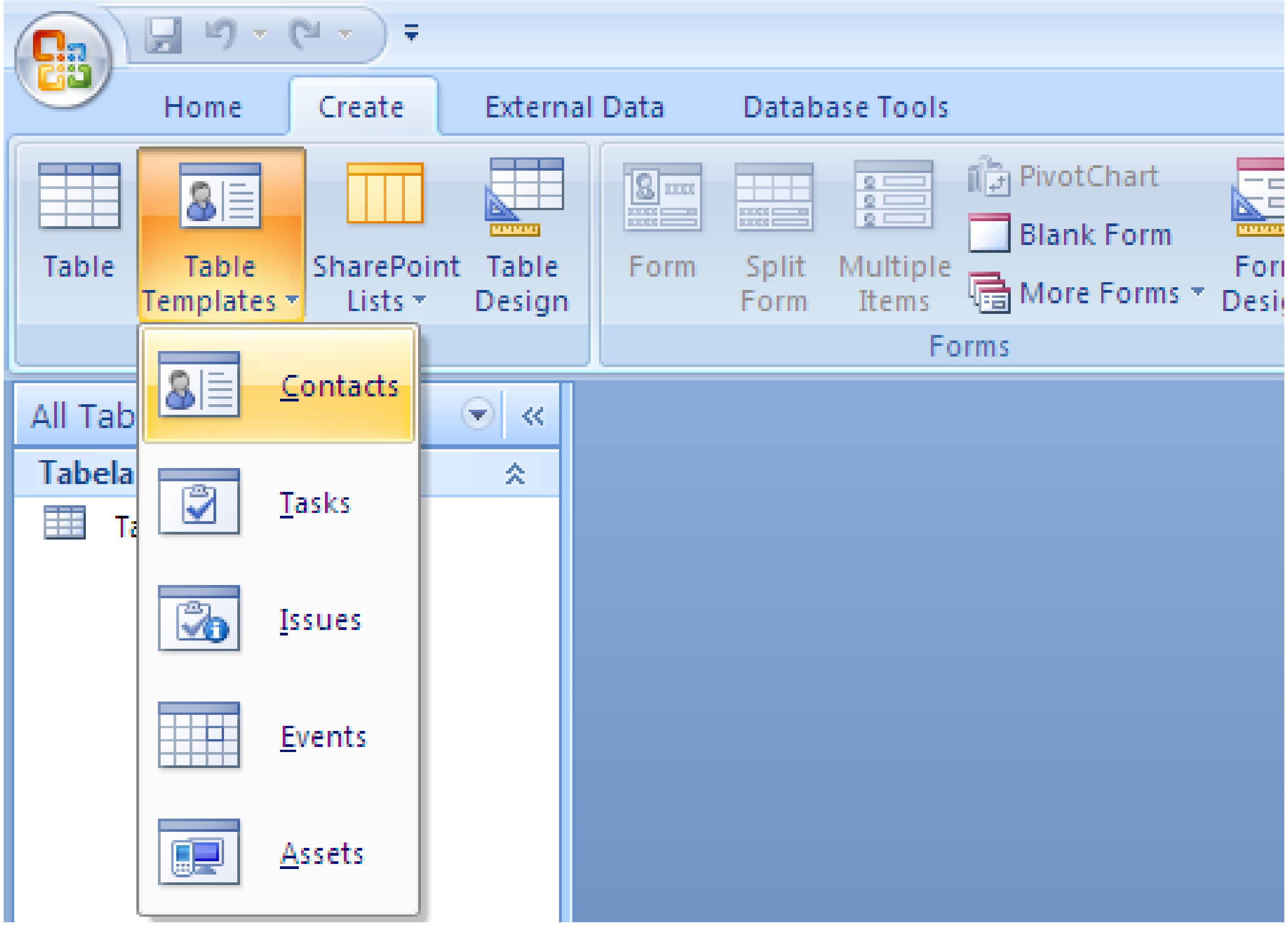

Ruajtja e tabelës 2

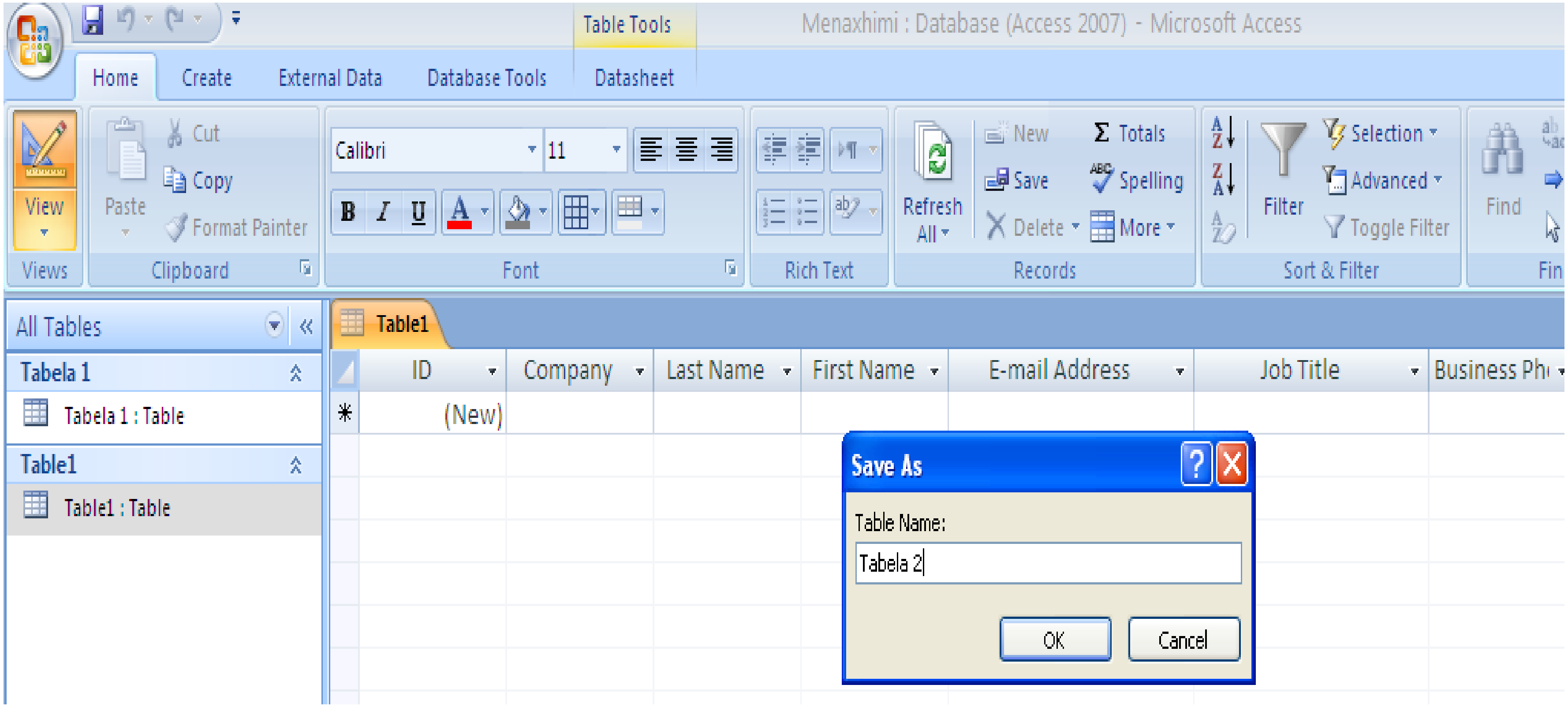

Modeli i gatshëm i ofruar

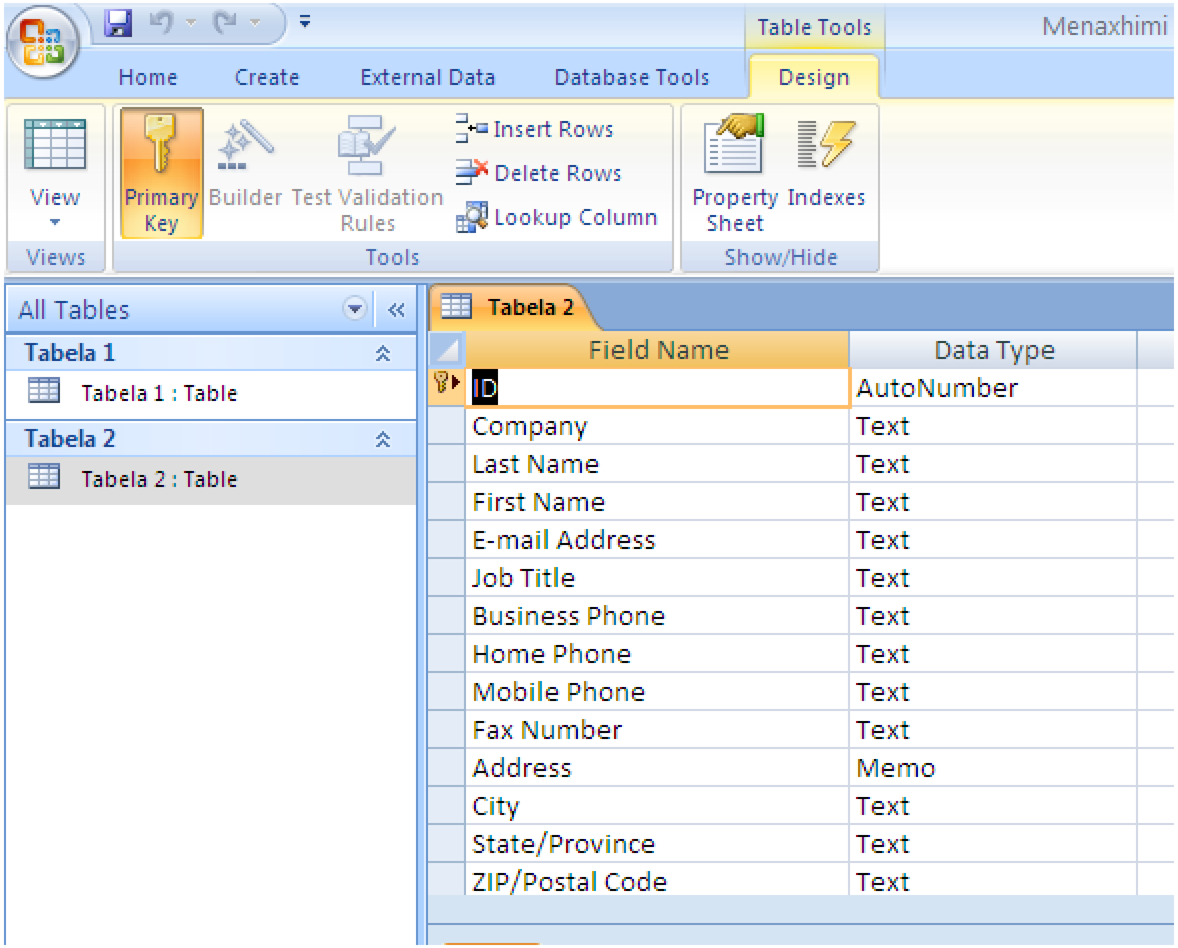

Futja dhe heqja e rreshtave- zgjedhet rreshti i caktuar dhe shtypet tasti i djathtë në të cilin figurojnë opcionet **insert rows** dhe **delete rows**

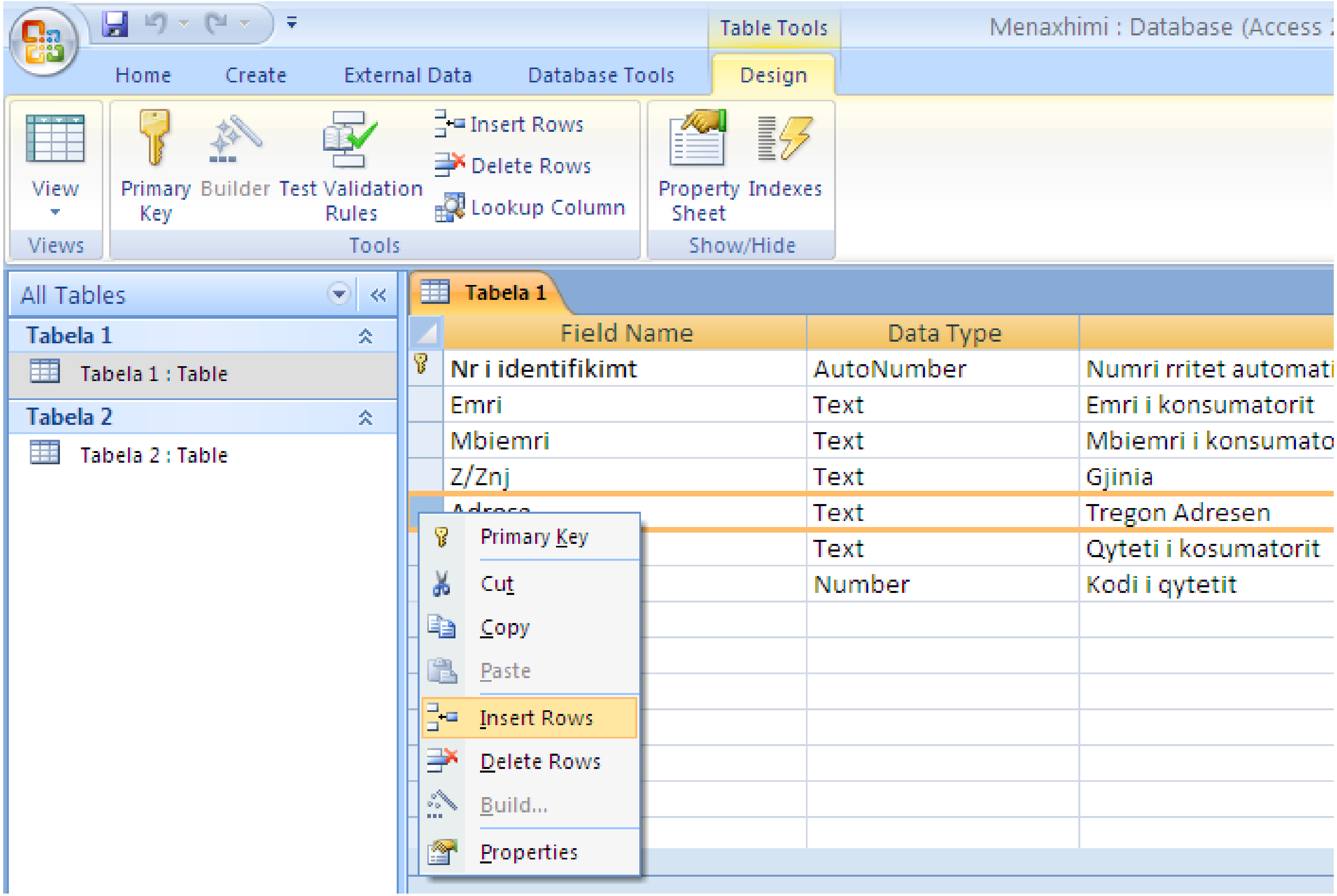

Riemërtimi

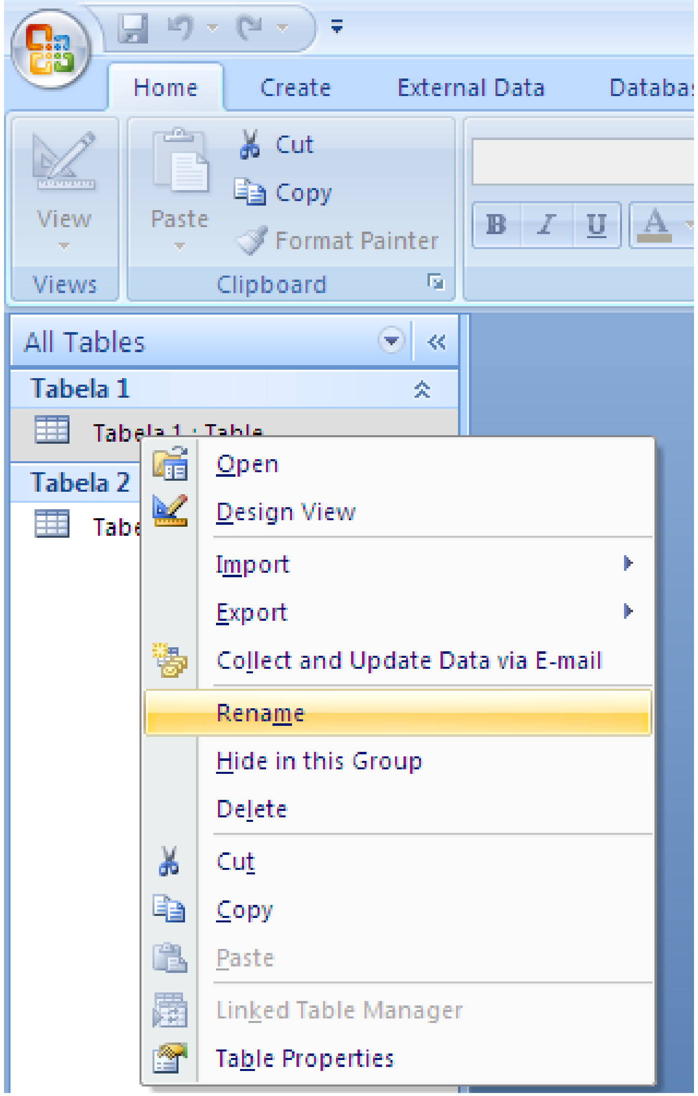
Home
Create
External Data
View
Paste
Cut
Copy
Format Painter
Views
Clipboard
All Tables
Tabela 1
Tabela 2
Open
Design View
Import
Export
Collect and Update Data via E-mail
Rename
Hide in this Group
Delete
Cut
Copy
Paste
Linked Table Manager
Table Properties

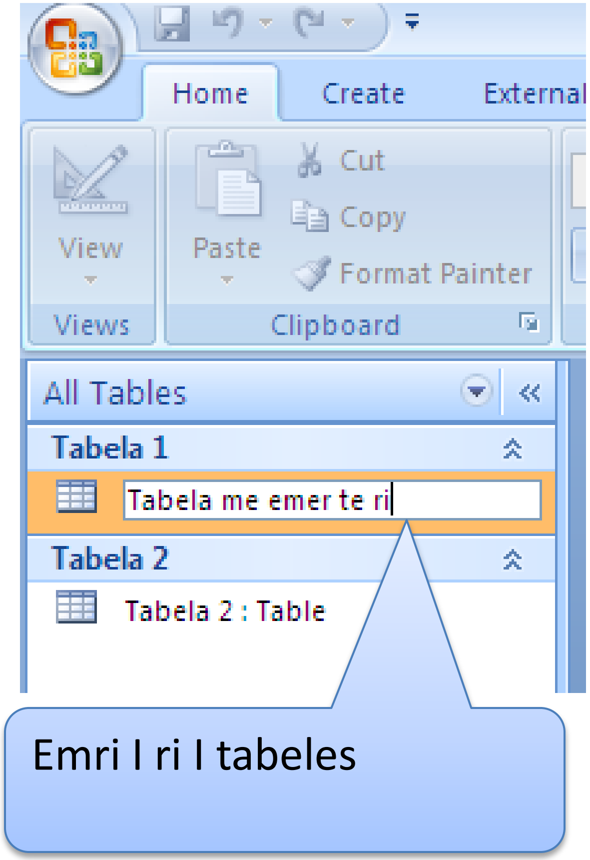
Home
Create
External
View
Paste
Cut
Copy
Format Painter
Views
Clipboard
All Tables
Tabela 1
Tabela me emer te ri
Tabela 2
Tabela 2 : Table
Emri I ri I tabeles

Veprime të ndryshme në fletën e të dhënave

- Ndryshimi i gjerësisë së kolonave dhe lartësisë së rreshtave

•Lëvizja dhe ngrirja e të dhënave

•Lëvizja nëpër fletën e punës

•Kuptimi i opcionit **Input Masks**

•Shkrimi i një **Memo-je**

Ndryshimi i gjerësisë së kolonës

Gjerësia e kolonës mund të ndryshohet në dy mënyra:

1. Përmes miut
2. Përmes opcionit **Column width**

E para është metodë më e shpejtë për tu kryer, por jo edhe sa duhet e saktë. Ndërsa, metoda e dytë është shumë e saktë, por kërkon të kryhen më tepër veprime..

1. Sipas të parës miu vendoset në vijën ndarëse të emrit të fushave (ngjashëm si në programet e mëhershme) dhe lëvizet majtas ose djathtas, varësisht nga qëllimi

2. Përmes opcionit **Column width** – Zgjedhet fusha përkatëse dhe mandej hapet opcioni Column width. Në dritaren e fituar shenohet gjerësia e dëshiruar ose merret vlera standarde – standart width. Poashtu mund të zgjedhet Best fit që ofron gjerësinë e kolonës në harmoni me përmbajtjen.

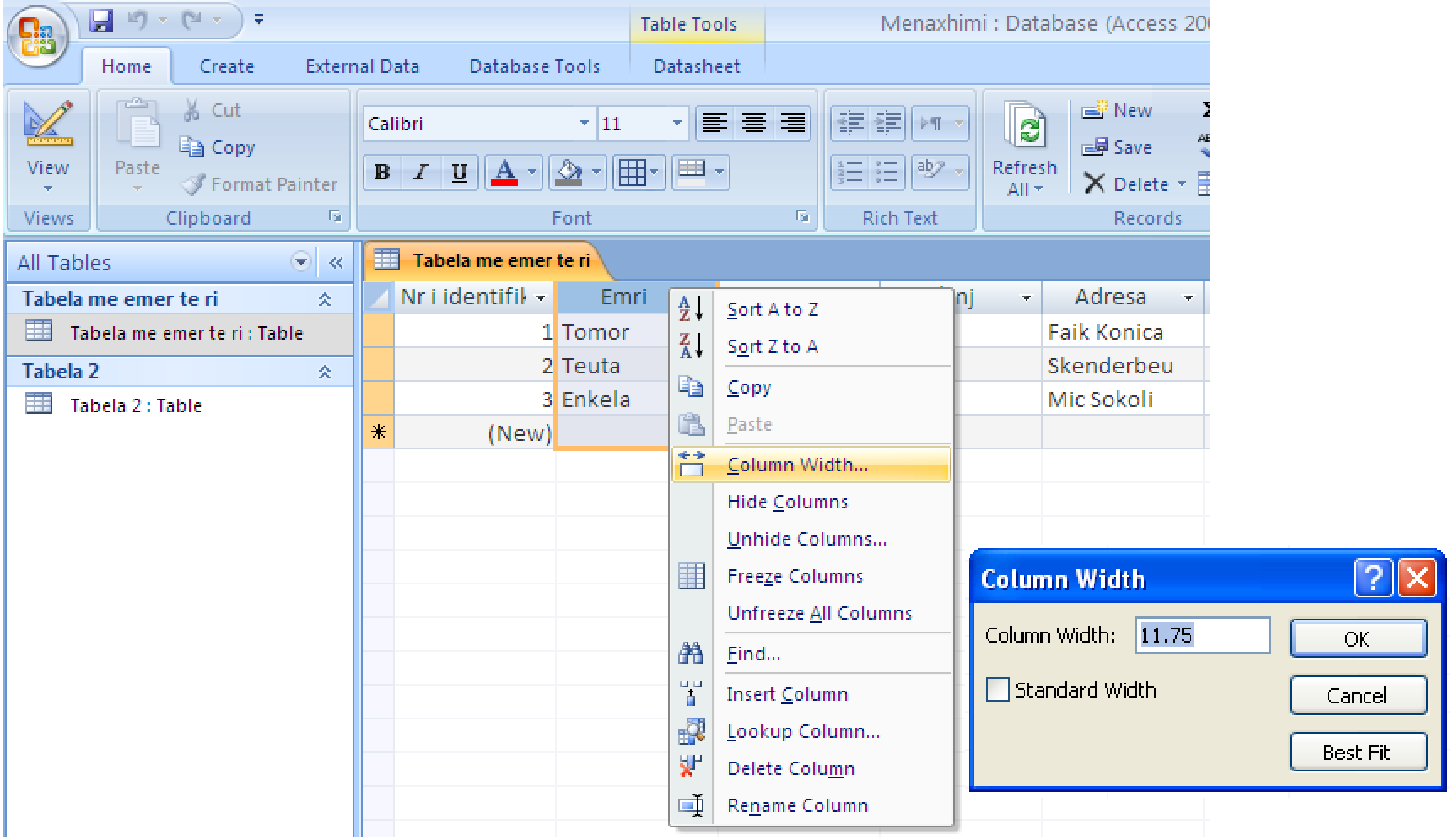

Ndryshimi i lartësisë së rreshtave

Lartësia e rreshtit mund të ndryshohet në dy mënyra:

1. Përmes miut
2. Përmes opcionit **Row height**

E para është metodë më e shpejtë për tu kryer, por jo edhe sa duhet e saktë. Ndërsa metoda e dytë është shumë e saktë, por kërkon të kryhen më tepër veprime..

1. Sipas të parës miu vendoset në vijën ndarëse të rreshtave (ngjashëm si në programet e mëhershme) dhe lëvizet lart ose poshtë, varësisht nga qëllimi.

2. Përmes opcionit**Row height**–Zgjedhet rreshti përkatës dhe mandej hapet opcioni Row height. Në dritaren e fituar shenohet lartësia e dëshiruar ose merret vlera standarde –standart width.

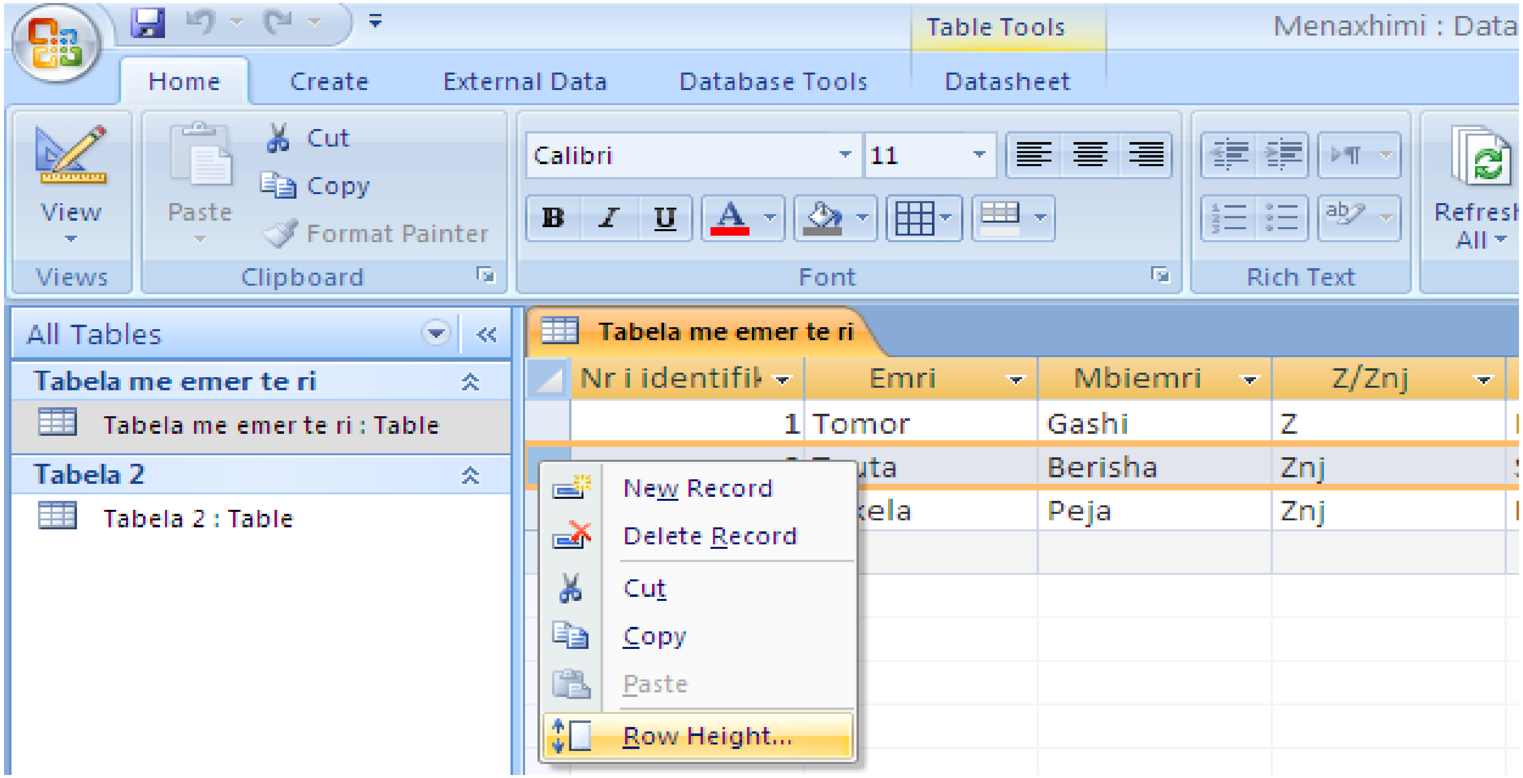

Lëvizja e kolonave

- Edhe pas krijimit të fushave ato mund të ndryshojnë pozitën në tabelë.

Kjo mund të bëhet fare lehtë nga tabela ashtu që fusha e zgjedhur kapet me miun në pozitën ku shenohet emri i saj dhe lëvizet majtas ose djathtas. Gjatë lëvizjes miut i shoqërohet një katror me vija të ndërprera dhe një vijë e plotë me ngjyrë të zezë. Në pozitën ku lëshohet miu dhe mbetet vija, majtas nga ajo vijë pozicionohet fusha e lëvizur.

- Pozita ku shtypet tasti i majtë i miut

- Pozita ku lëshohet tasti imajtë i miut

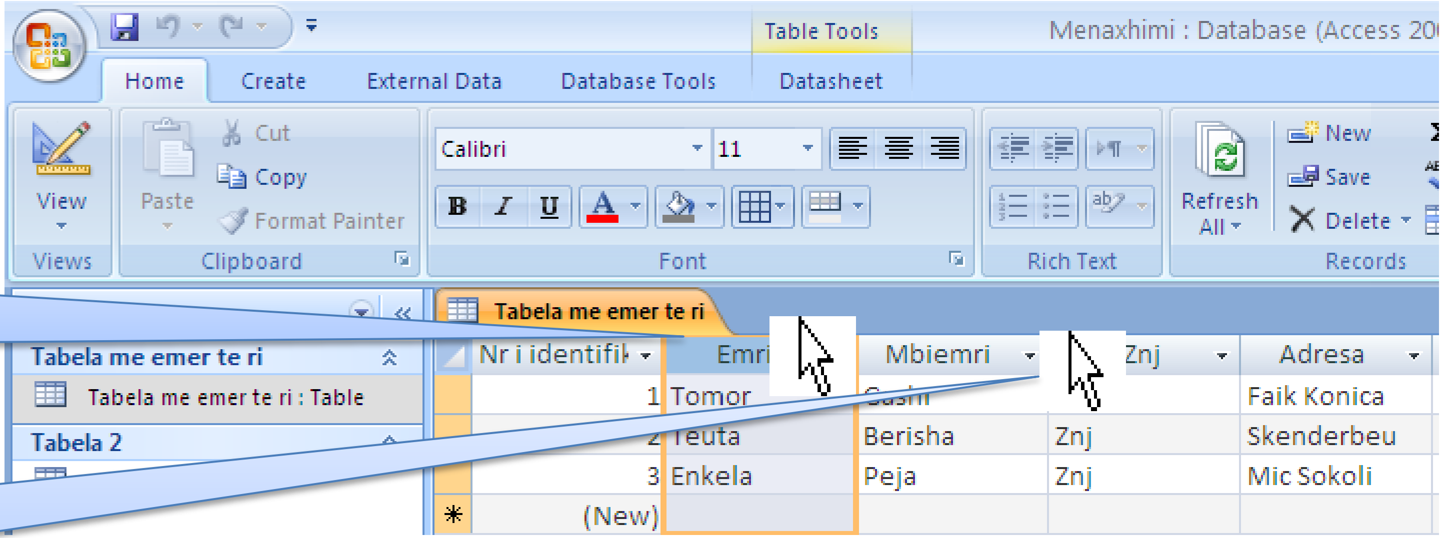

- Pozita e re e fushës

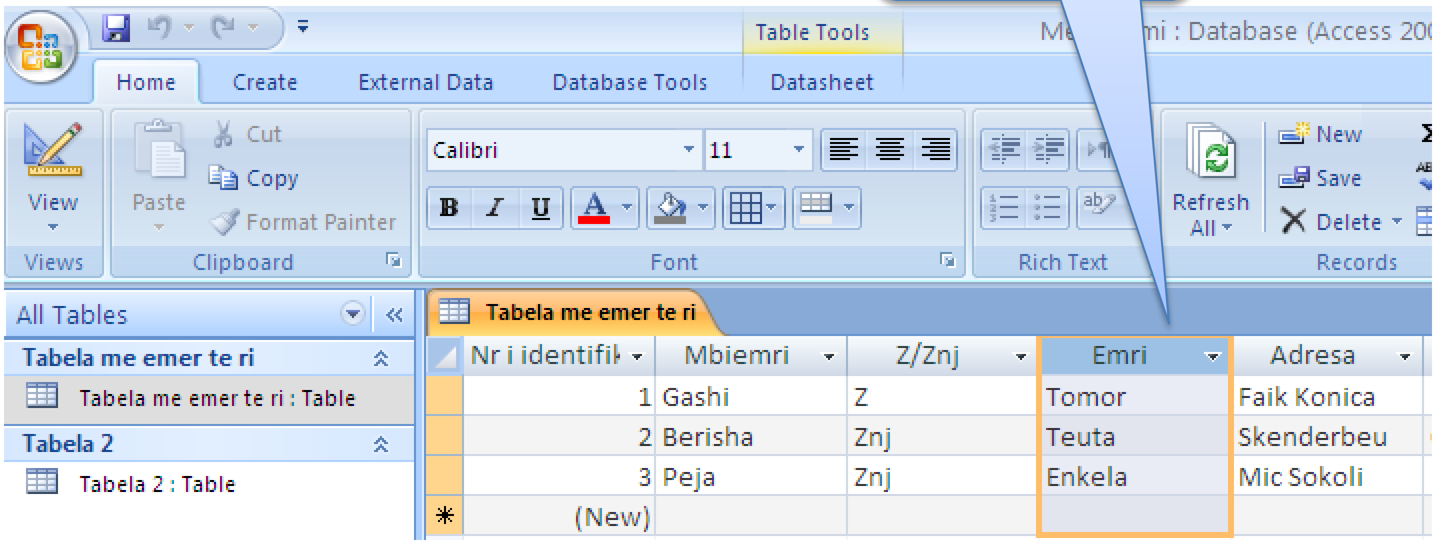

“Ngrirja” e kolonave – Në rast se do të kishim një tabelë me shumë fusha , atëherë gjatë lëvizjes horizontale nëpër tabelë nuk do të kemi pamje në çdo fushë në çdo moment dhe kjo do të vështërsoj punën. Për këtë arësye mund të bëhet ngrirja e disa prej tyre ashtu që ato mbeten gjithnjë në ekran, ndërsa të tjerat lëvizen. Kjo bëhet me opcionin e treguar në figurë

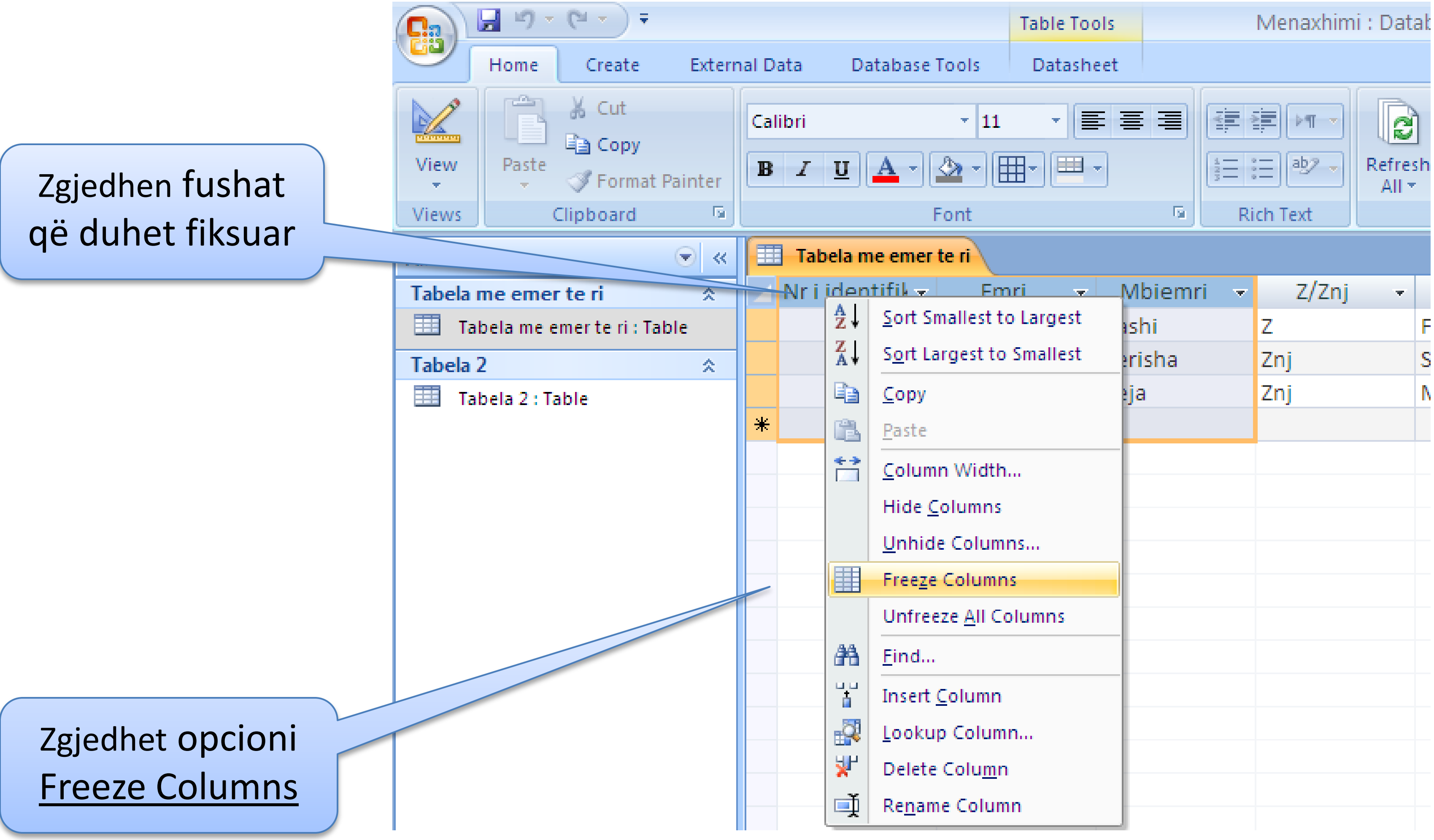

Fshehja e fushave- mund të fshehen një ose më tepër fusha. Në këso raste zgjedhen fushat e dëshiruara dhe ekzekutohet opcioni si në fig. Në rastin tonë kemi fshehur fushën Emri.

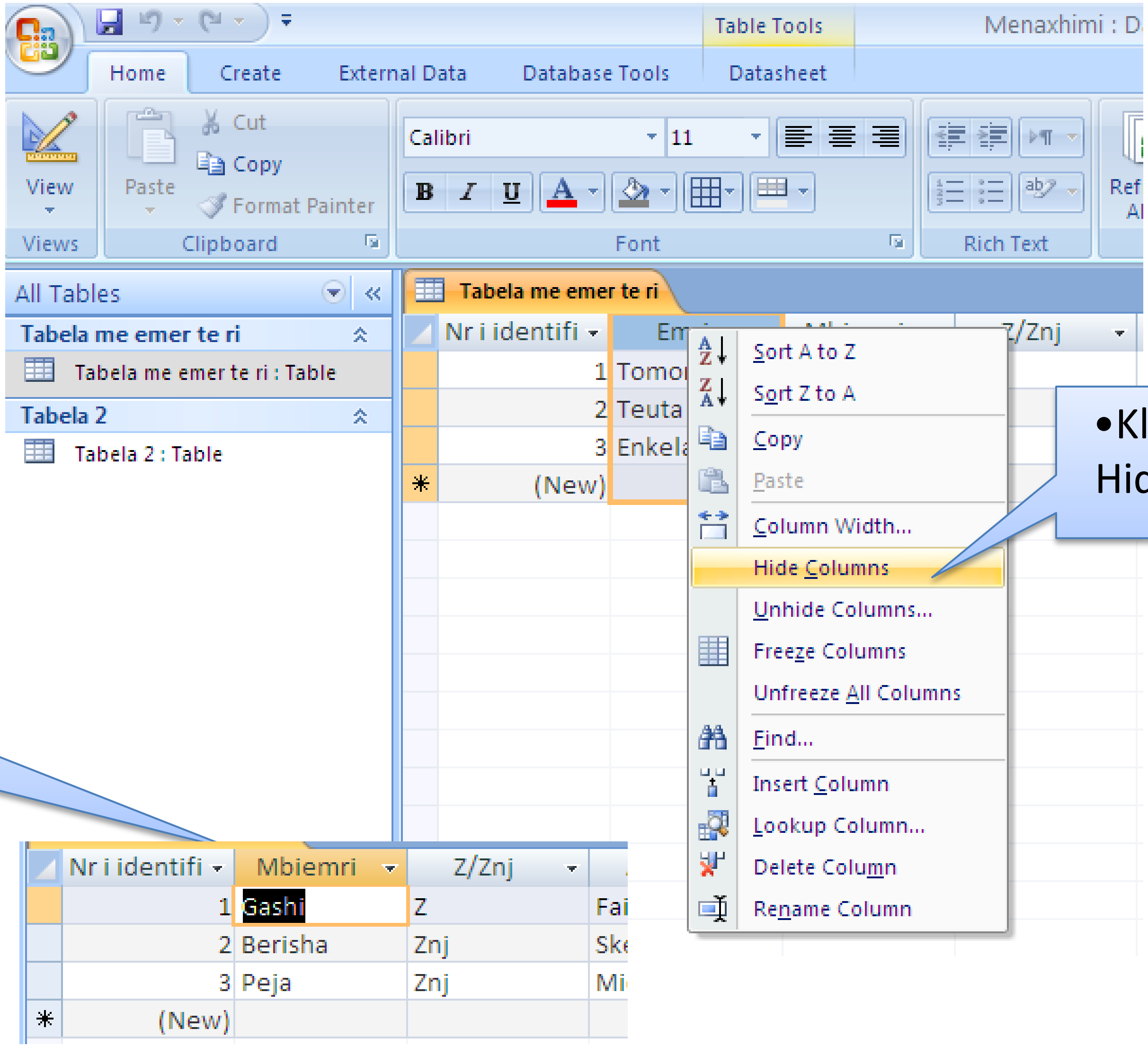

- Klikojme mbi Hide Columns

- Është fshehur fusha **emri**

Shpalosja e fushave të fshehura.

Ekzekutohet ky opcion dhe paraqitet dritarja e mëposhtme

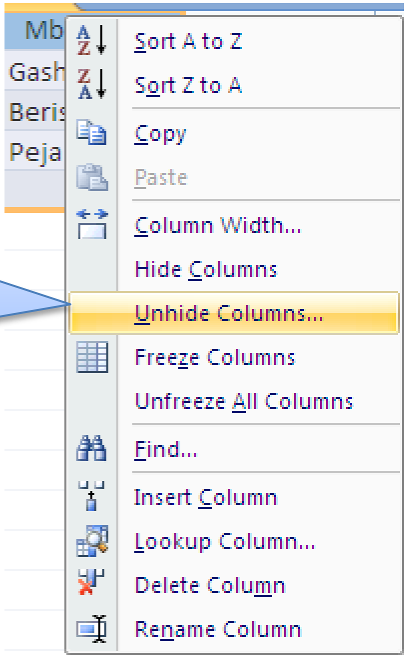

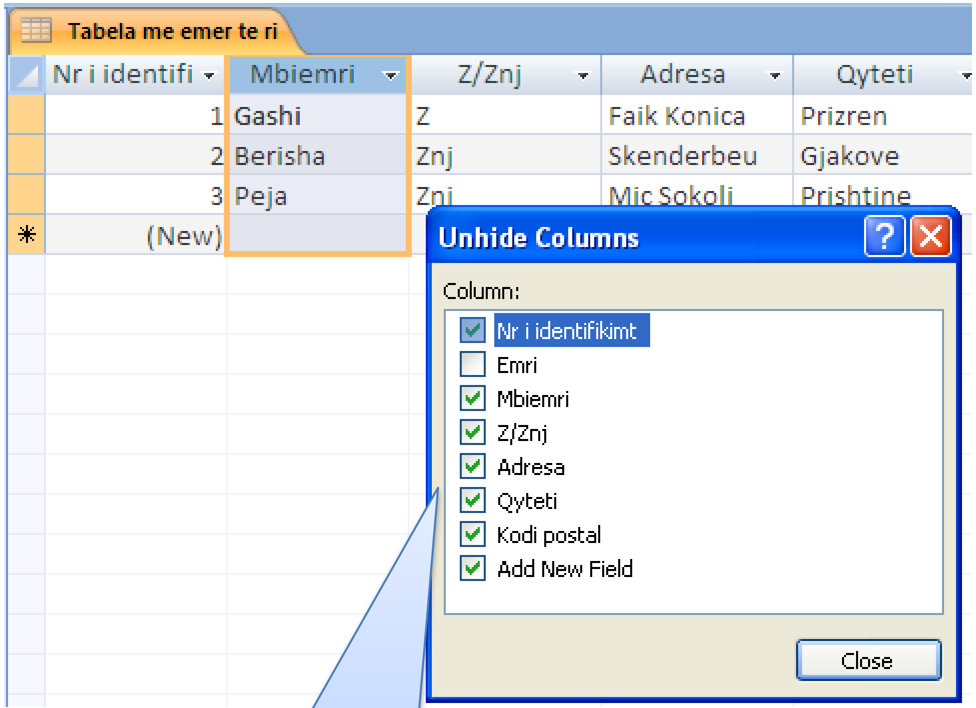

Të gjitha fushat e fshehura paraqiten me katror të zbrazët. Aktivizohen dhe mbyllet dritarja

Vazhdim

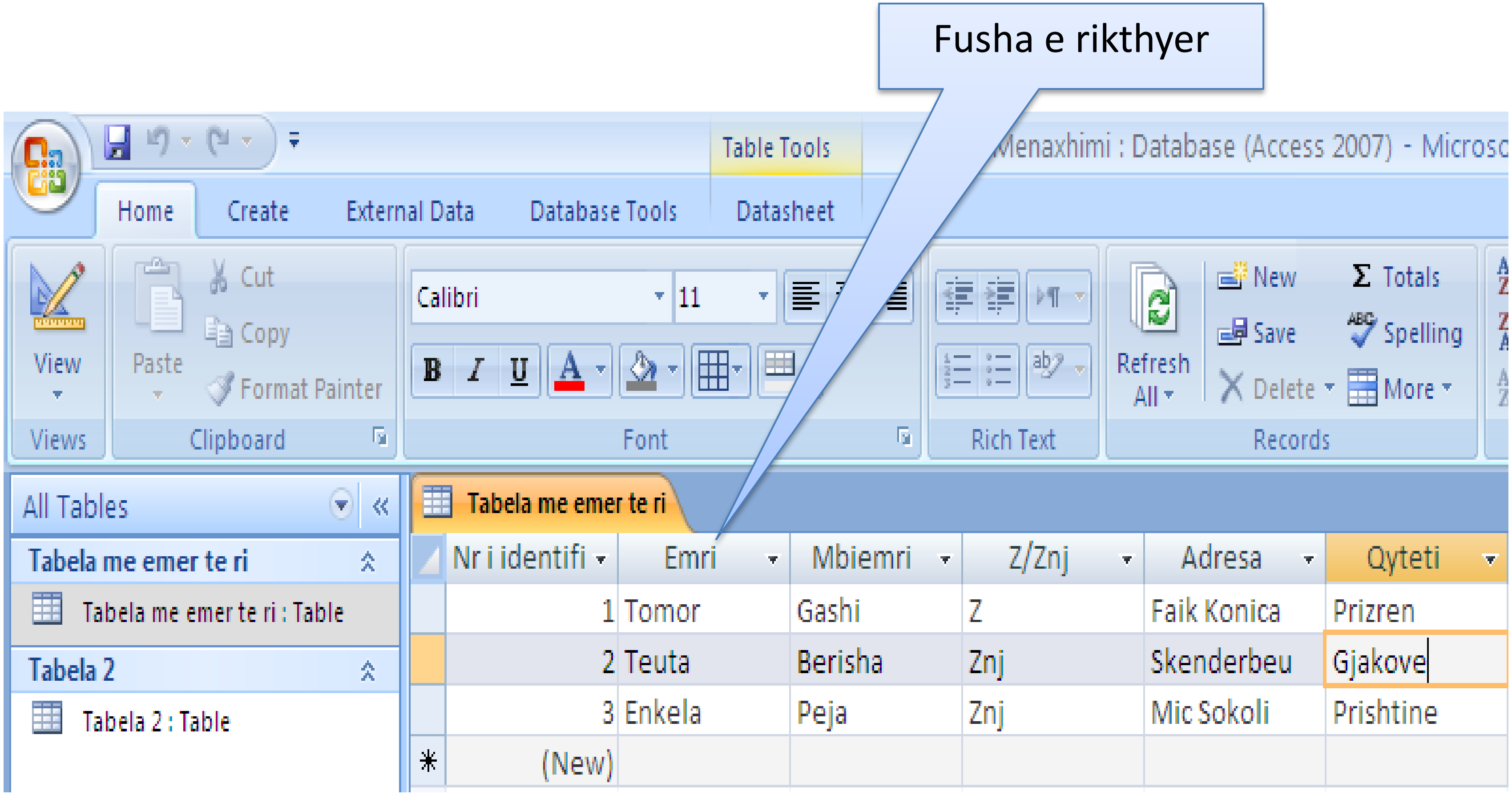
Fusha e rikthyer
Table Tools
Menaxhimi : Database (Access 2007) - Microsc
Home
Create
External Data
Database Tools
Datasheet
View
Paste
Cut
Copy
Format Painter
Calibri
11
Refresh All
New
Save
Delete
Totals
Spelling
More
Views
Clipboard
Font
Rich Text
Records
All Tables
Tabela me emer te ri
Tabela me emer te ri : Table
Tabela 2
Tabela 2 : Table
Nr i identifi
Emri
Mbiemri
Z/Znj
Adresa
Qyteti
1 Tomor Gashi Z Faik Konica Prizren
2 Teuta Berisha Znj Skenderbeu Gjakove
3 Enkela Peja Znj Mic Sokoli Prishtine
(New)

Karakteristikat (tiparet) e fushës (FIELD PROPERTIES)

Tipiari I fushës	Përshkrimi
Field Size	Limiton numrin e karakterëve në fushën Text ndërsa te Number cakton intervalin në të cilin mund të jenë numrat
Format	Kontrollon të dhënat se si do të paraqiten në Datasheet View
Decimal Places	Numri i decimaleve pas pikës dhjetore
Input Mask	Përcakton modelin se si do të futen të dhënat, si p.sh. shenja – te numrat e telefonit
Caption	Saktëson emrin tjetër të fushës i cili do të paraqitet në tabelë, formë dhe raport
Default Value	Është vlerë e parazgjedhur nëse shfrytëzuesi nuk jep ndonjë vlerë për atë fushë
Validation Rule	Kufizon që të dhënat e futura t'i plotësojnë kushtet e caktuara. P.SH. caktojmë që në fushën **çmimi vlera mos ta kaloj vlerën 25**
Validation Text	Është teksti që do të paraqitet nëse thyhet rregulla Validation Rule
Required	Përcakton se fusha nuk duhet të lihet boshe (e pa plotësuar) kur tëfusim të dhëna
Allow Zero Length	Përcakton nëse mund ti fusim të dhënat si thonjëzat (" ")
Indexed	Shpejton kthimin e të dhënave në fushë.Të gjithë çelësat primar automatikisht indeksohen

Kthimi automatik i emrave, mbiemrave ose shenimeve me germa të mëdha – Nëse kërkohet që mbemrat në tabelën që e kemi në shqyrtim të kthehen me shkronja të mëdha, atëherë kjo bëhet sikur që është treguar në figurë.

Hapet opcioni **Designe View**

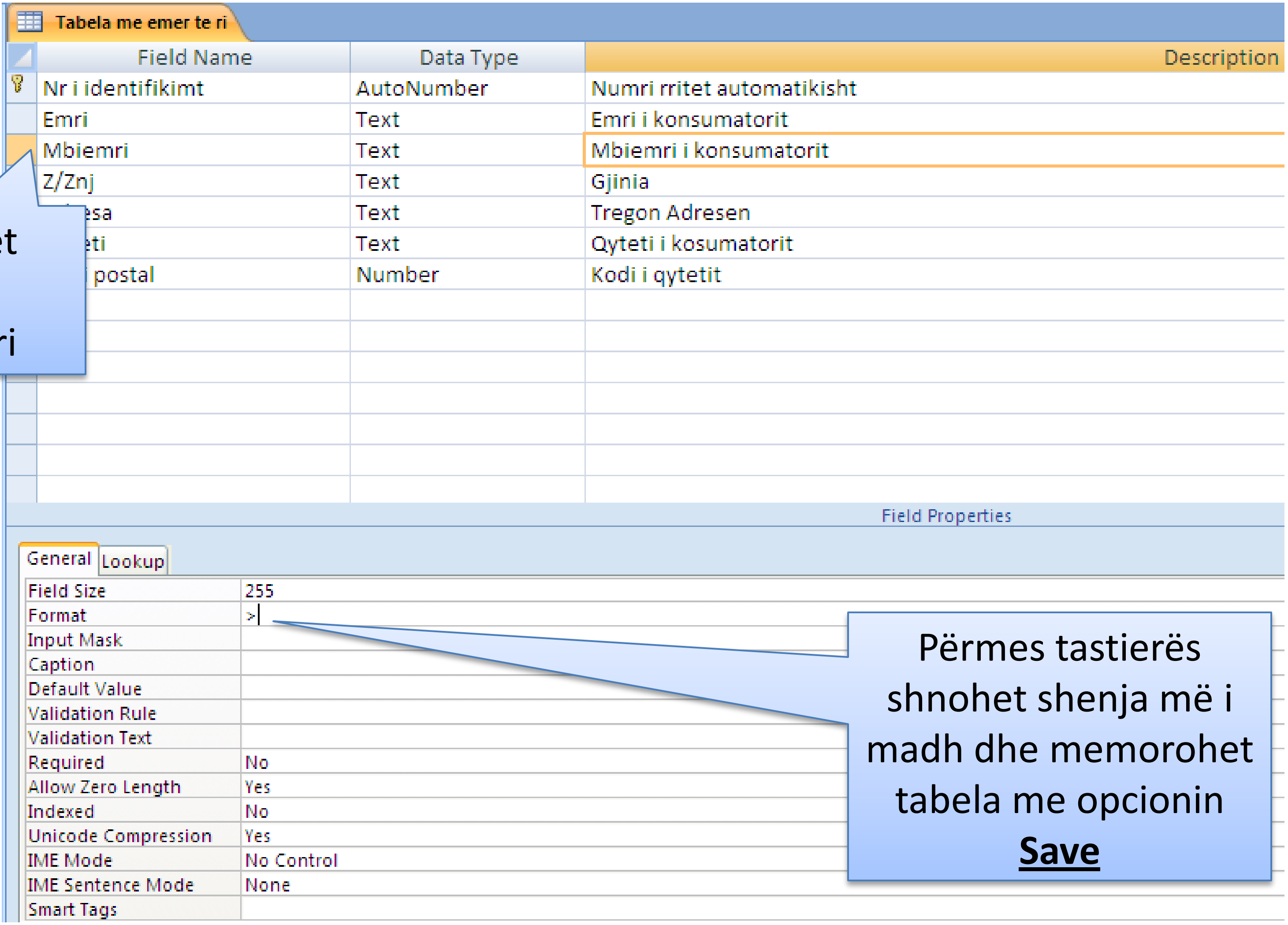

Vazhdim pasi të kalohet në opcionin **Datasheet View** shihet se mbiemrat e klientëve janë shkruar të gjithë me shkronja të mëdha.Sipas kësaj logjike simboli **“<“** përdoret për veprim të anasjelltë, pra për kalim prej shkronjave të mëdha në ato të vogla.

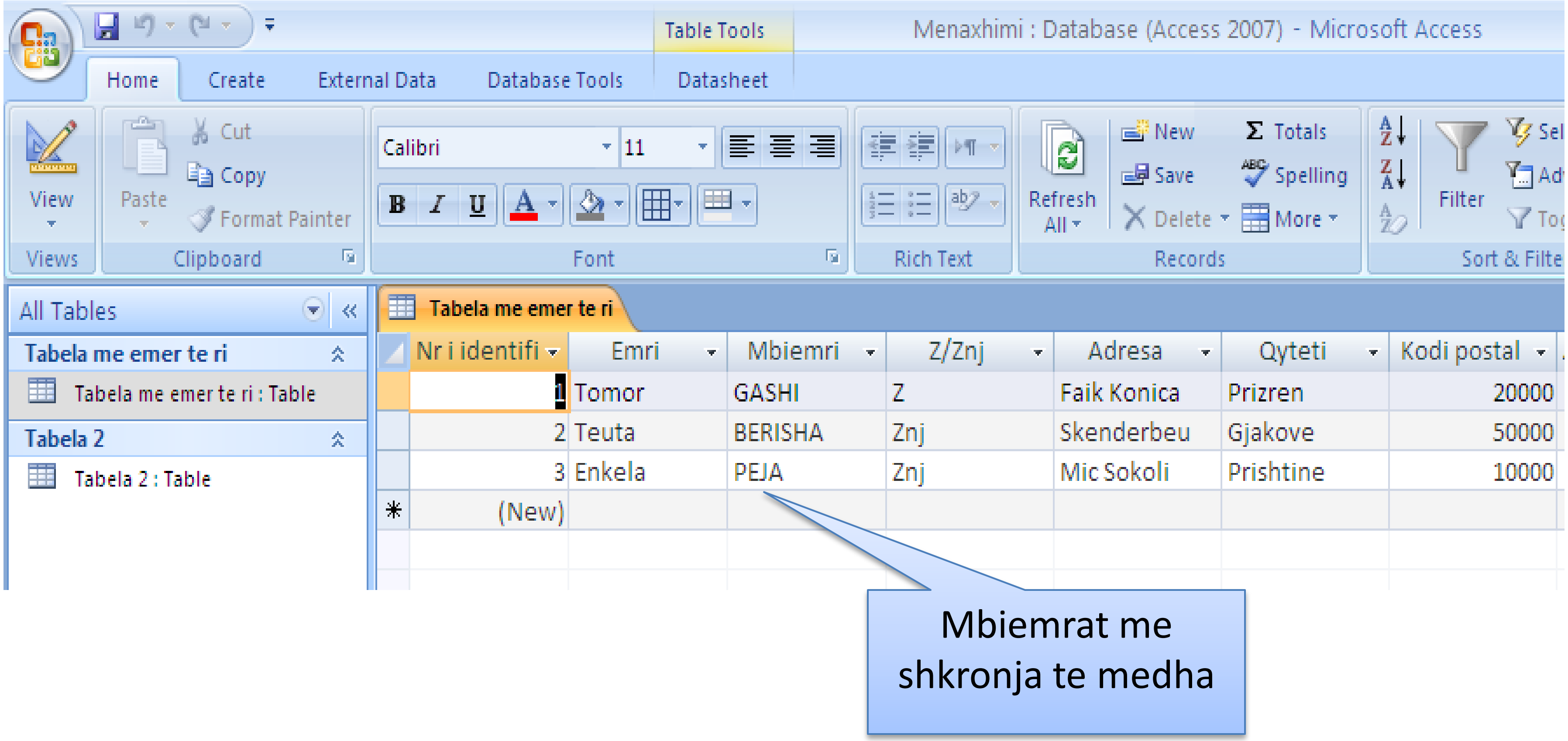

Kuptimi i opcioit Input Masks

- Të ashtuquajturat **Input Masks**, përdoren për të kontrolluar dhe për të formatuar të dhënat në një fushë. Një shembull shumë ilustrativ për këtë opcion është shfrytëzimi i tij për regjistrimin e numrave të telefonit.

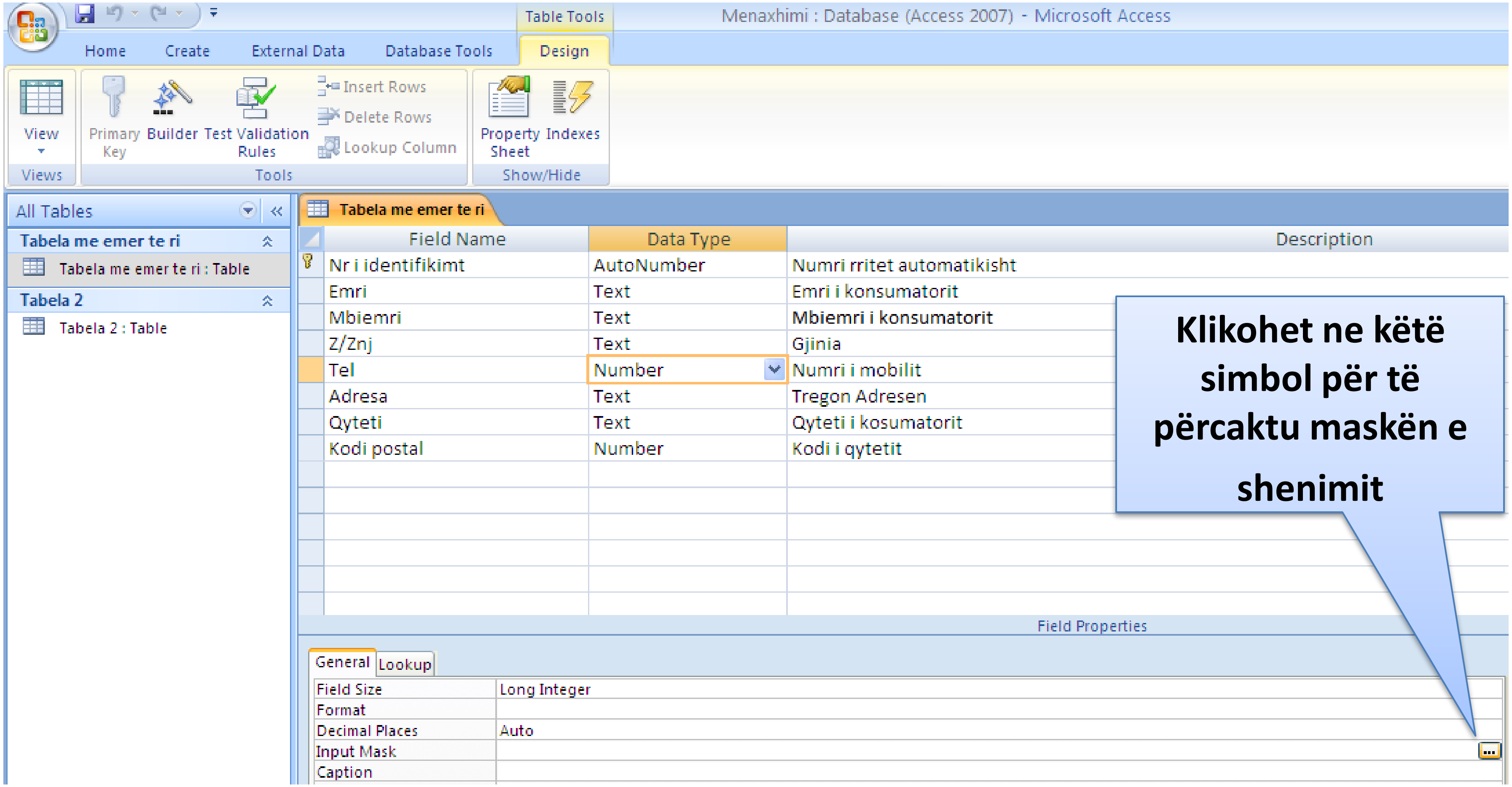

Vazhdim

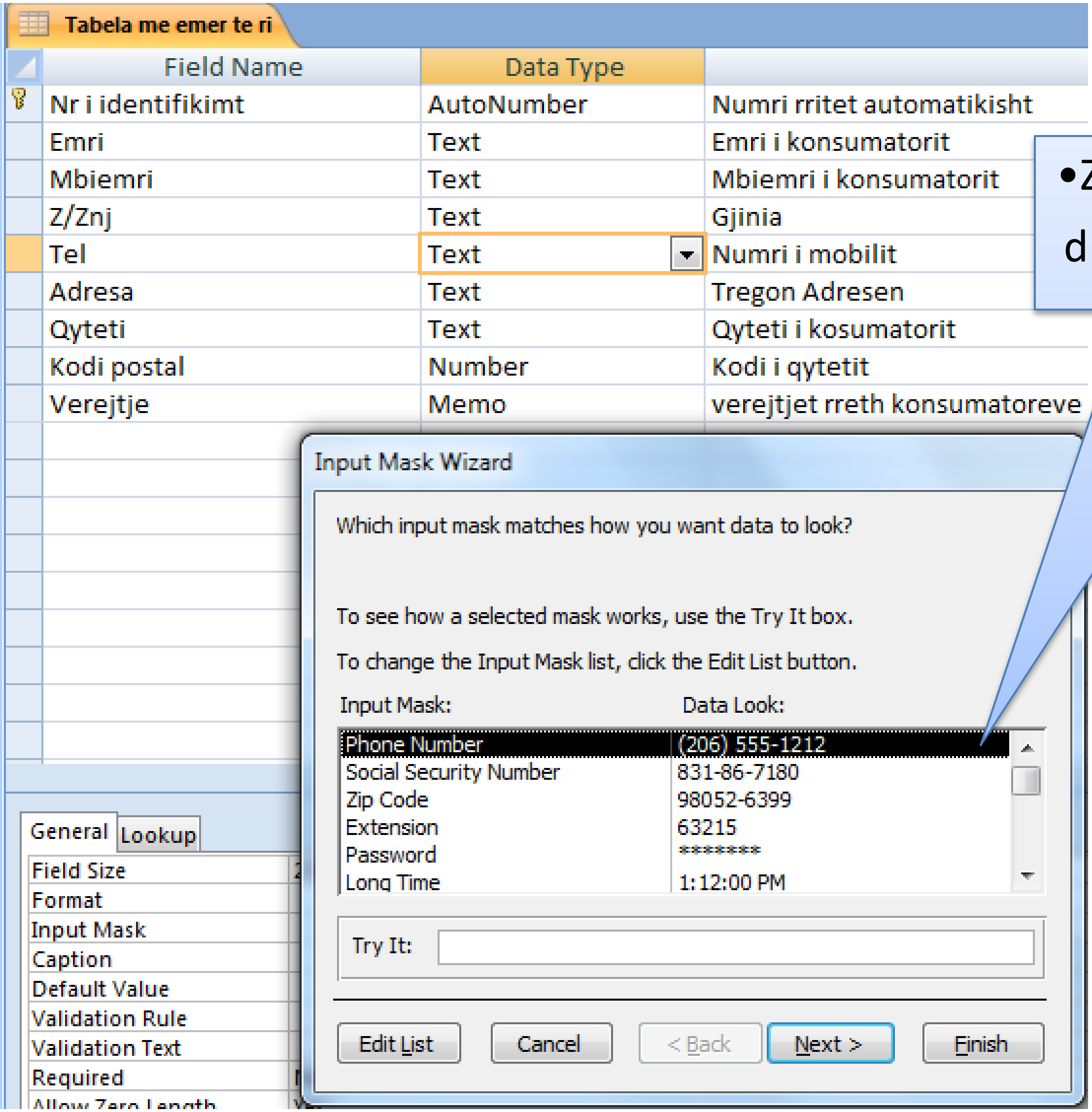

- Zgjedhet modeli i maskës dhe vazhdohet me **Next**

Vazhdim

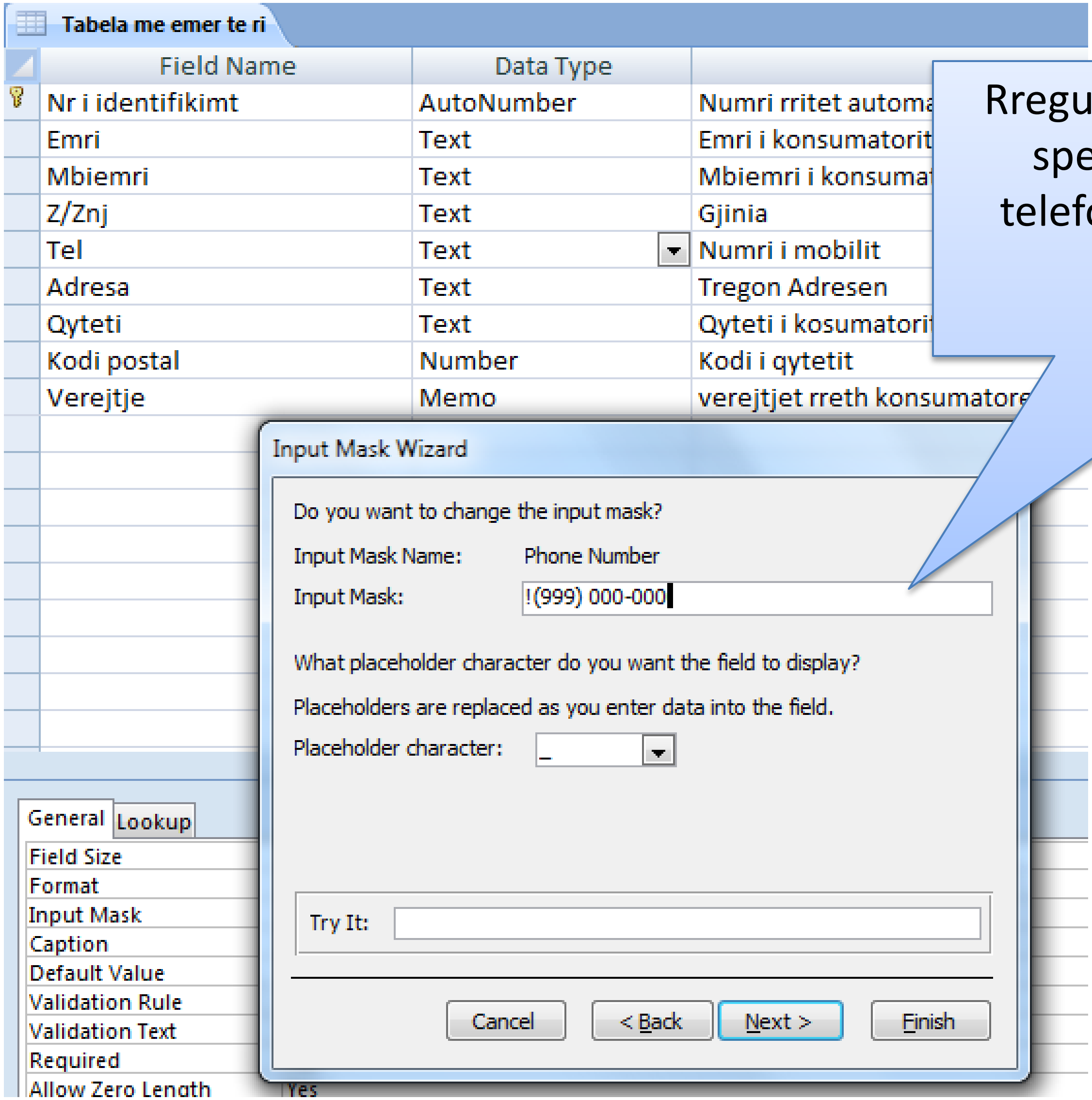

Rregullohet numri i shifrave sipas specifikave të numrave tonë telefonik, psh heqet një zero në pjesen e fundit.

Vazhdim

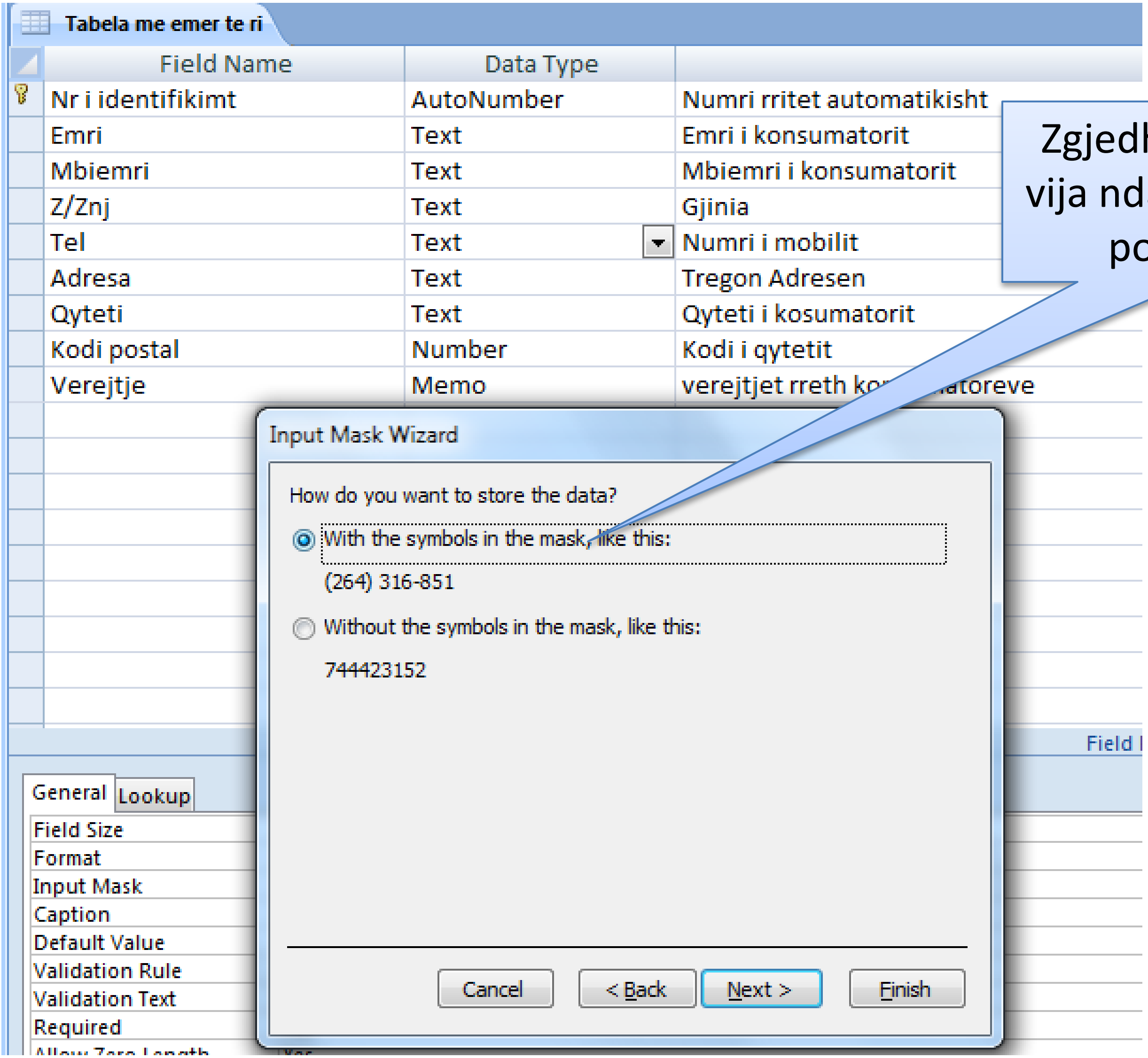

Zgjedhet opcioni me vija ndarëse ose ai më poshtë pa to

Vazhdim

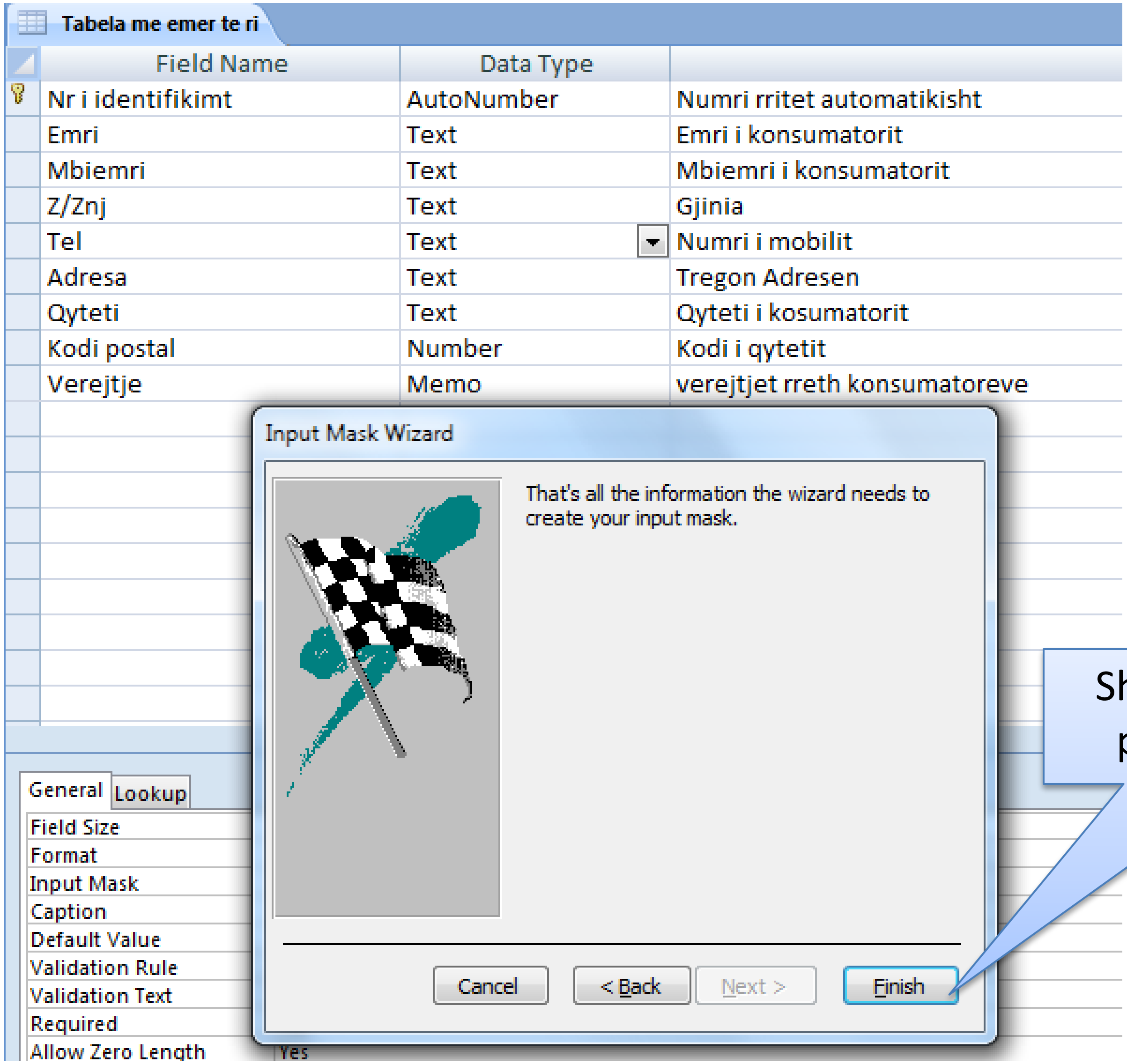

Shtypet **<u>Finish</u>** për ta përfunduar punën

Vazhdim - gjithmonë për të ruajtur ndërrimet e bëra duhet shtypur opcionin SAVE, ndryshe nuk mund të kalohet as në opcioin Datasheet View pa u përgjegjur nëse doni ta ruani ose jo.

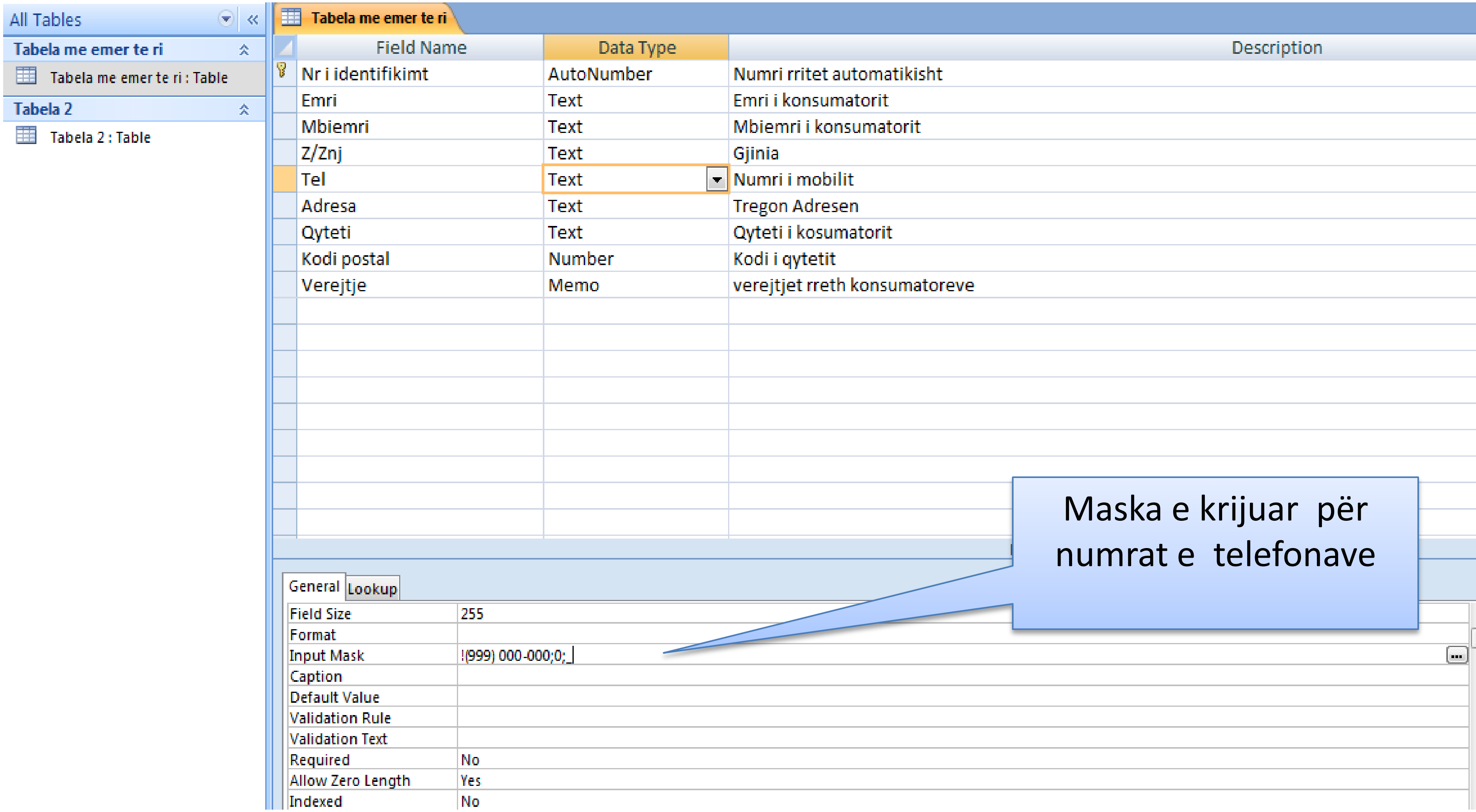

Vazhdim

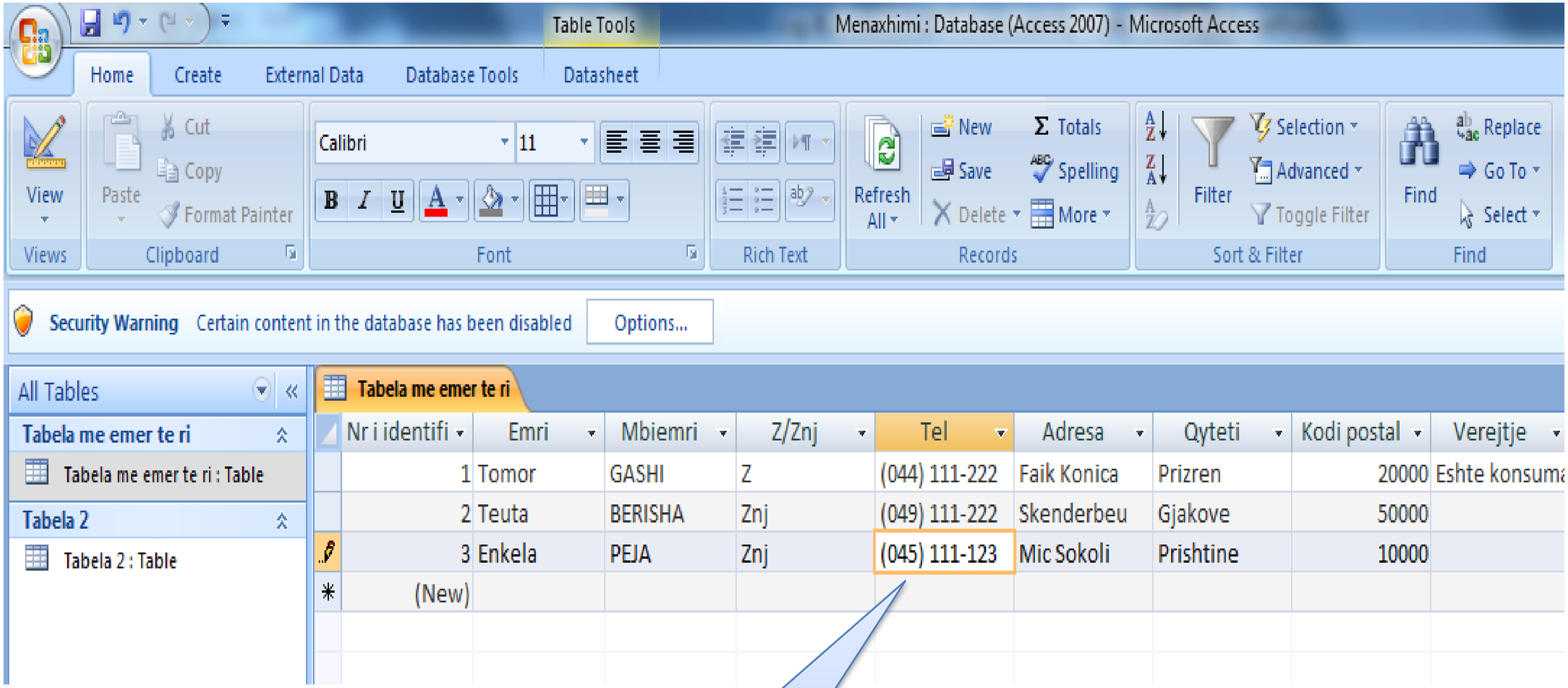

Pamja e modelit për shenime të telefonave

Shkrimi i një shenimi të tipit <u>MEMO</u>

Aksesi ofron mundësinë që në lidhje me personat apo çështjet e caktuara të mbahen shenime më të gjata se zakonisht. Për këtë qëllim, përdoret fusha e veçantë të cilës i shoqërohet shenimi i tipit MEMO. Në këtë rast mund të ruhen në secilin rekord nga 320000 karaktere(psh. fusha **<u>shenime</u>** në tabelën e mposhtme) .

Tabela me emer te ri

Field Name	Data Type	
Nr i identifikimt	AutoNumber	Numri rritet automatikisht
Emri	Text	Emri i konsumatorit
Mbiemri	Text	Mbiemri i konsumatorit
Z/Znj	Text	Gjinia
Tel	Number	Numri i mobilit
Adresa	Text	Tregon Adresen
Qyteti	Text	Qyteti i kosumatorit
Kodi postal	Number	Kodi i qytetit
Verejtje	Memo	verejtjet rreth konsumatoreve

Spari përcaktohe tipi **<u>Memo</u>** për fushën e quajtur **<u>shenime</u>** dhe memorohet tabela

Vazhdim

Në këtë qelulë vendosim shenimet e dëshiruara, të cilat në këtë formë nuk shihen në tërësi, por kjo mund të bëhet pasi të bëhet zoom-imi i tyre me **Shift+F2**

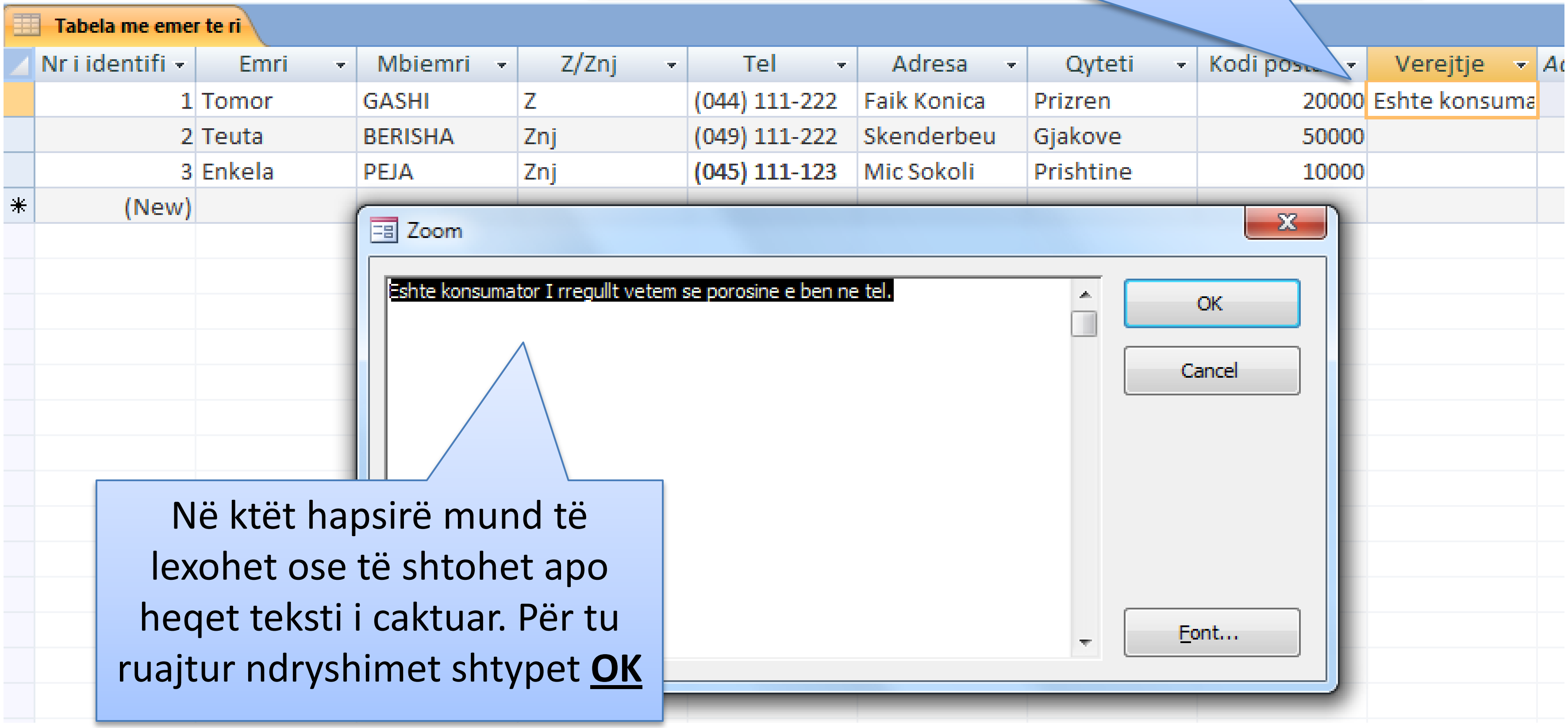

Në ktët hapsirë mund të lexohet ose të shtohet apo heqet teksti i caktuar. Për tu ruajtur ndryshimet shtypet **OK**

Shënimet e tipit – Lookup Wizard – për këtë qëllim të shtojmë një fushë në tabelën përkatëse

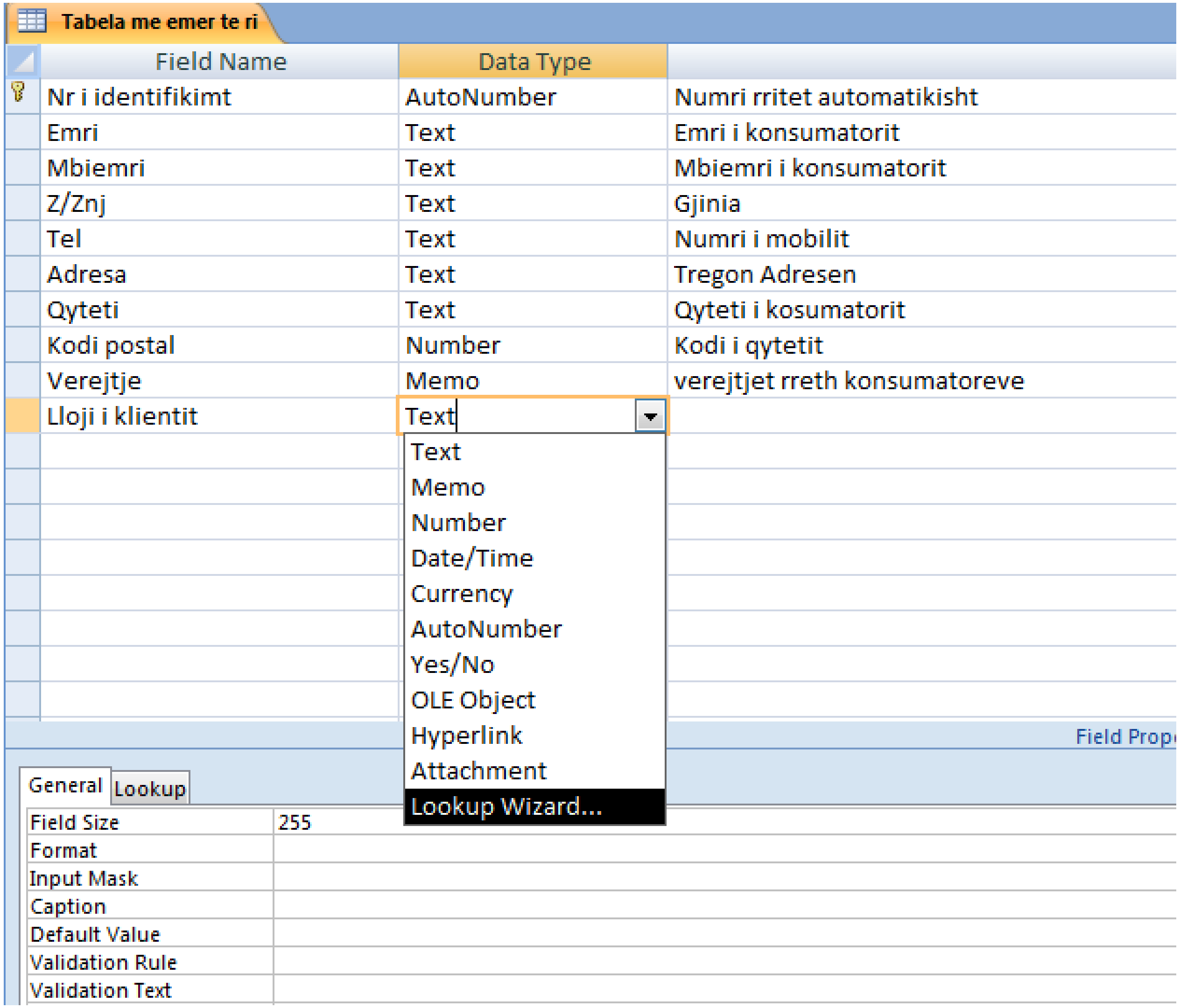

Vazhdim

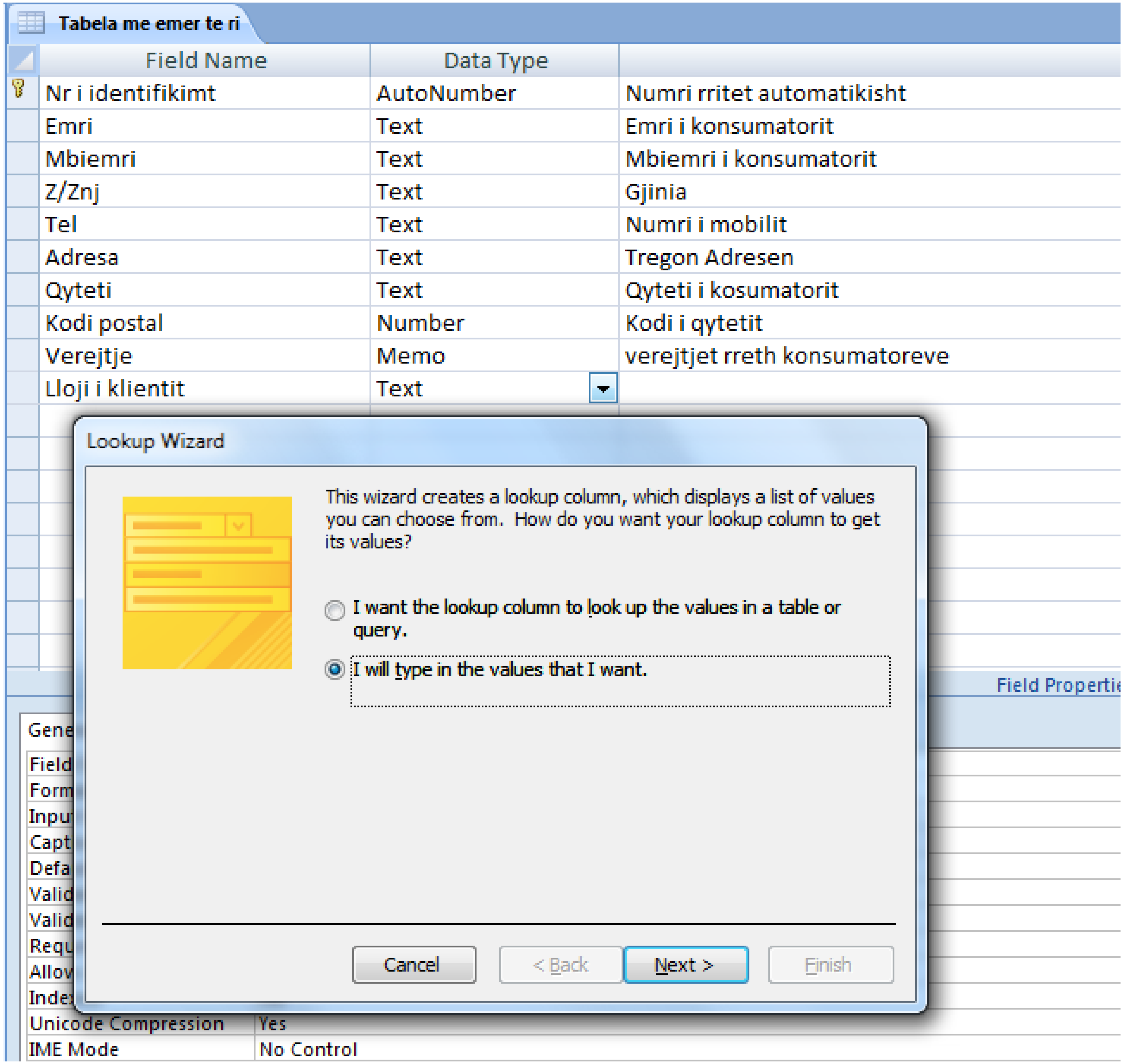

Tabela me emer te ri
Field Name
Data Type
Nr i identifikimt
AutoNumber
Numri rritet automatikisht
Emri
Text
Emri i konsumatorit
Mbiemri
Text
Mbiemri i konsumatorit
Z/Znj
Text
Gjinia
Tel
Text
Numri i mobilit
Adresa
Text
Tregon Adresen
Qyteti
Text
Qyteti i kosumatorit
Kodi postal
Number
Kodi i qytetit
Verejtje
Memo
verejtjet rreth konsumatoreve
Lloji i klientit
Text
Lookup Wizard
This wizard creates a lookup column, which displays a list of values you can choose from. How do you want your lookup column to get its values?
I want the lookup column to look up the values in a table or query.
I will type in the values that I want.
Cancel
< Back
Next >
Finish
Field Properti
Unicode Compression
Yes
IME Mode
No Control

Vazhdim

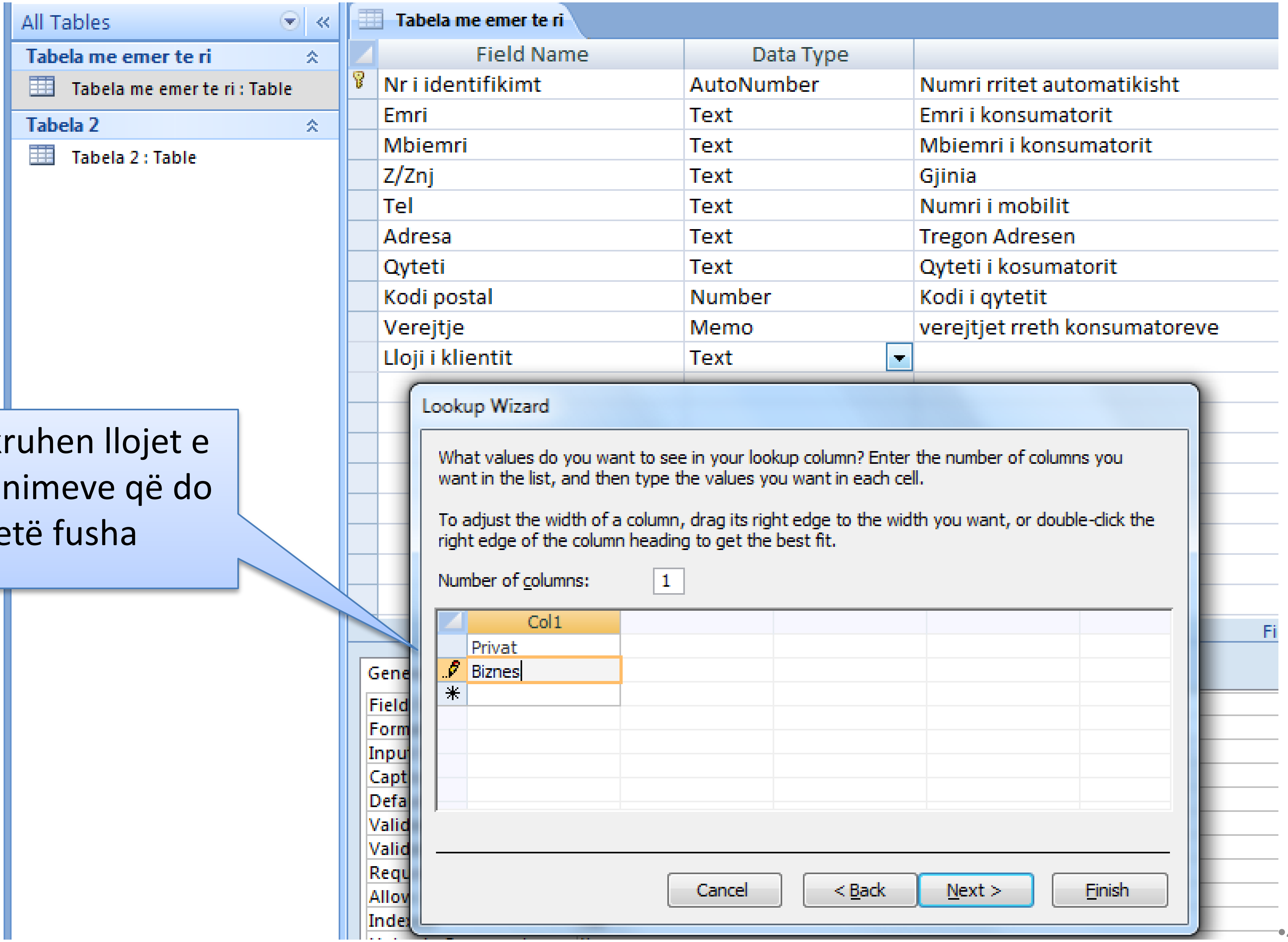

Shkruhen llojet e shenimeve që do ti ketë fusha

Vazhdim

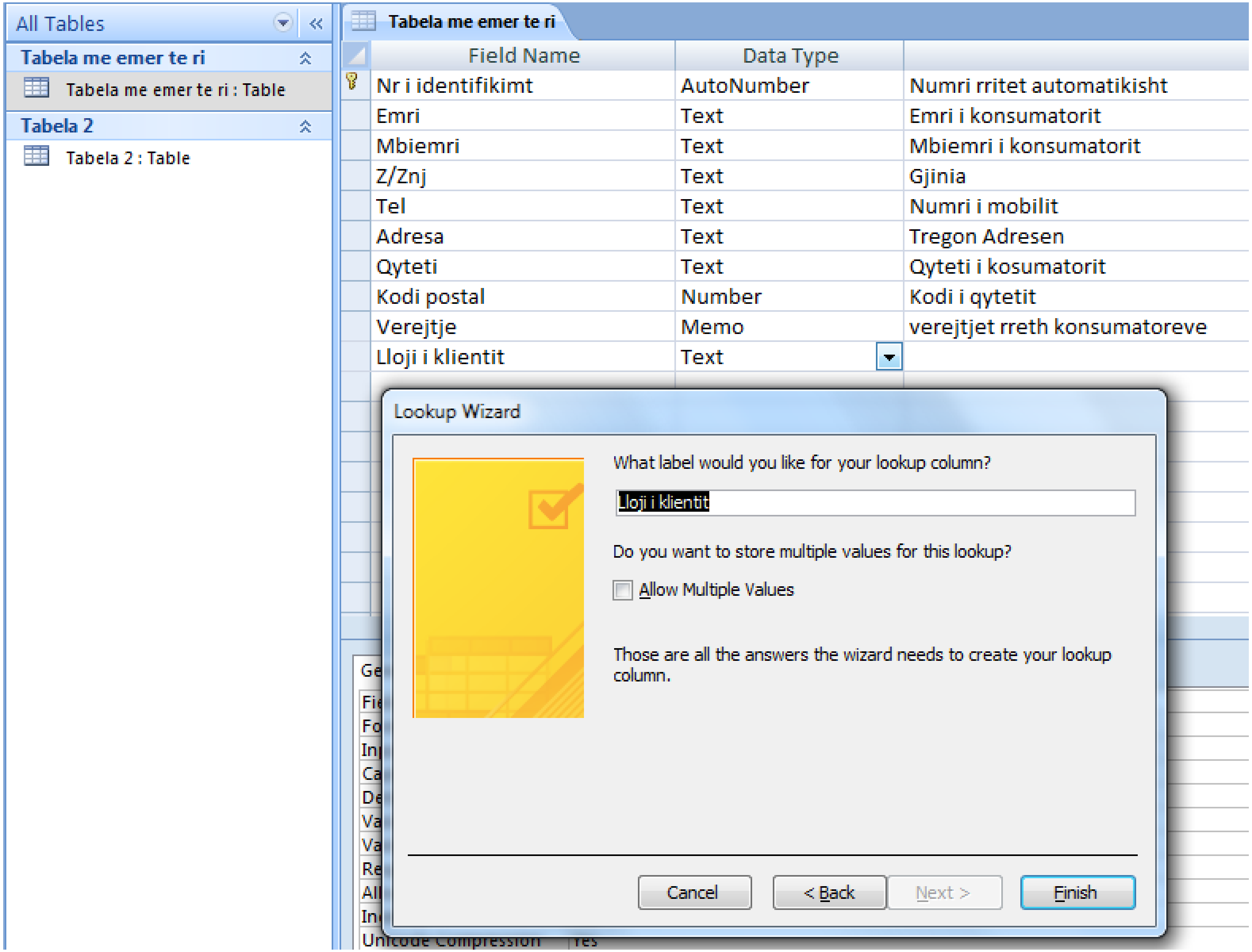
All Tables
Tabela me emer te ri
Tabela me emer te ri : Table
Tabela 2
Tabela 2 : Table
Tabela me emer te ri
Field Name
Data Type
Nr i identifikimt
AutoNumber
Numri rritet automatikisht
Emri
Text
Emri i konsumatorit
Mbiemri
Text
Mbiemri i konsumatorit
Z/Znj
Text
Gjinia
Tel
Text
Numri i mobilit
Adresa
Text
Tregon Adresen
Qyteti
Text
Qyteti i kosumatorit
Kodi postal
Number
Kodi i qytetit
Verejtje
Memo
verejtjet rreth konsumatoreve
Lloji i klientit
Text
Lookup Wizard
What label would you like for your lookup column?
Lloji i klientit
Do you want to store multiple values for this lookup?
Allow Multiple Values
Those are all the answers the wizard needs to create your lookup column.
Cancel
< Back
Next >
Finish
Unicode Compression
Yes

Vazhdim - Në shenimet e tipit Lookup Wizard , paraqitet treguesi i menysë rënëse . Pasi të hapet kjo meny ofrohen opcionet që i shenuam më heret. Klikohet në opcionin e duhur dhe automatikisht shenohet në qelulë.

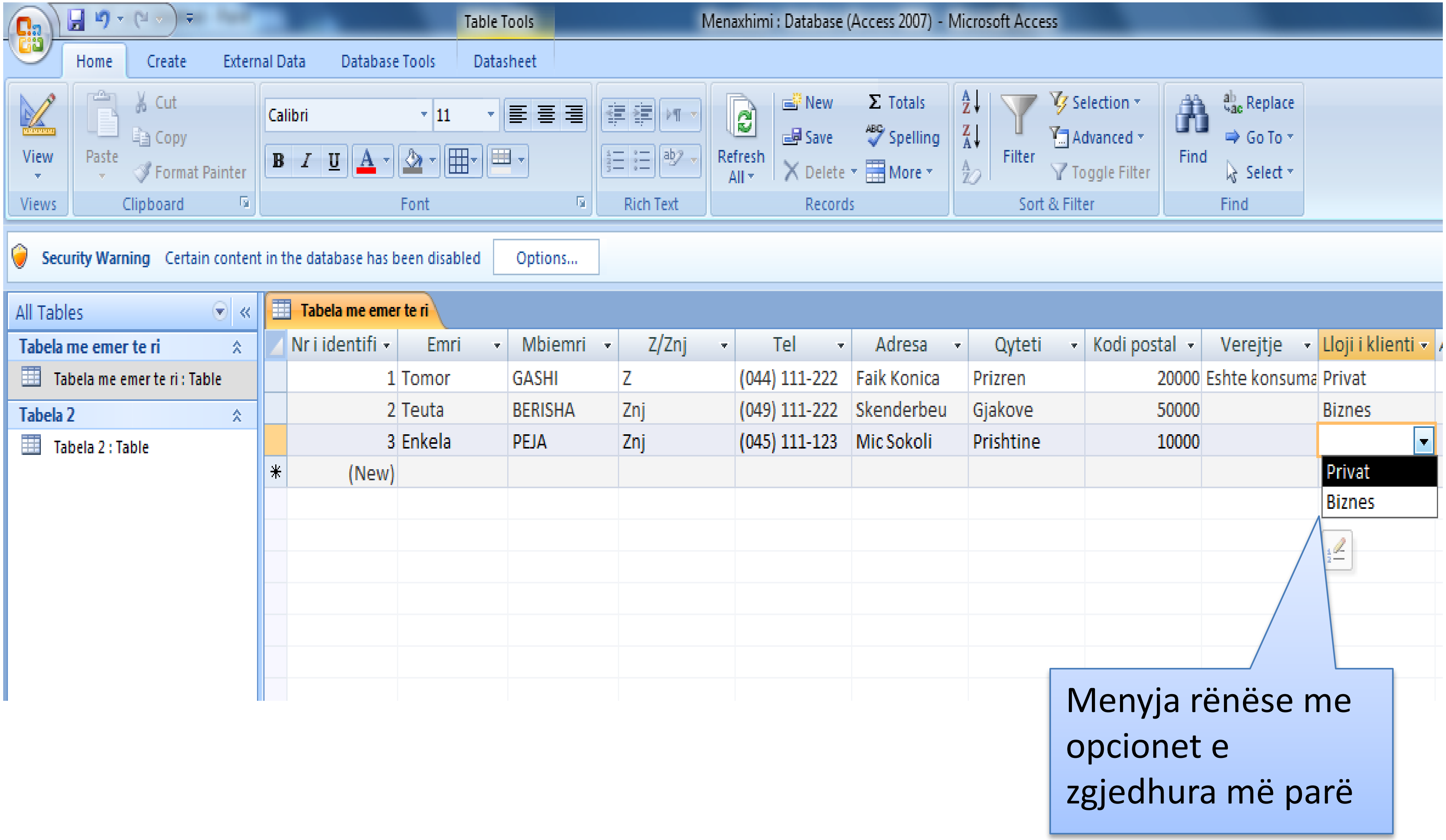

Shënimet e tipit – Yes/No – Të dhëna logjike në tabelën përkatëse

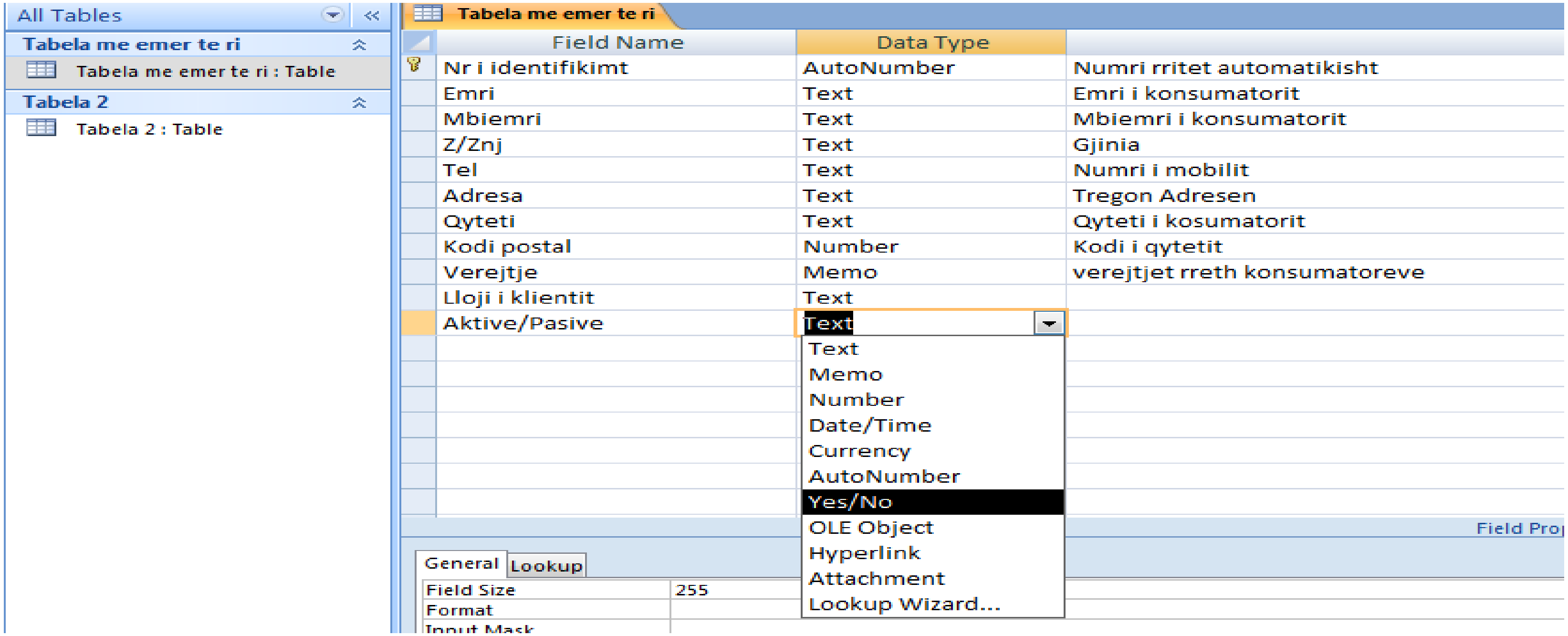

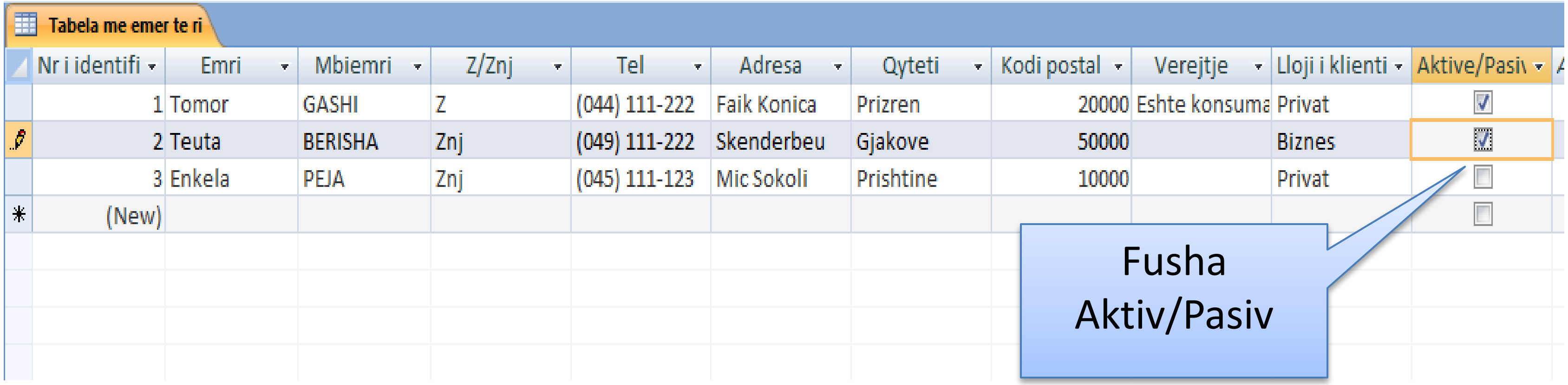

Shënimet e tipit – Data/Time – Të dhëna për datën dhe kohën në tabelën **Fletëdergesa**

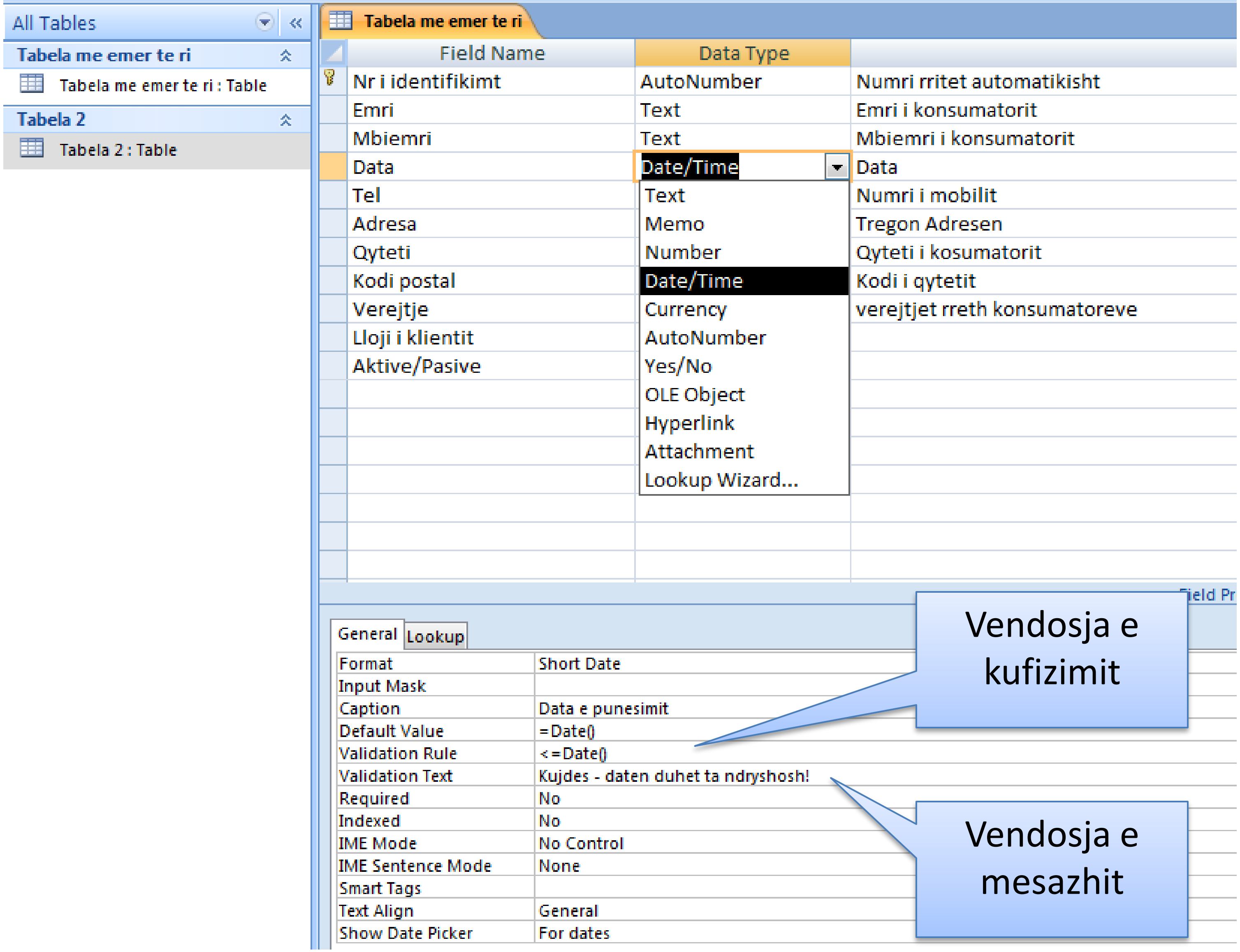

Vazhdim

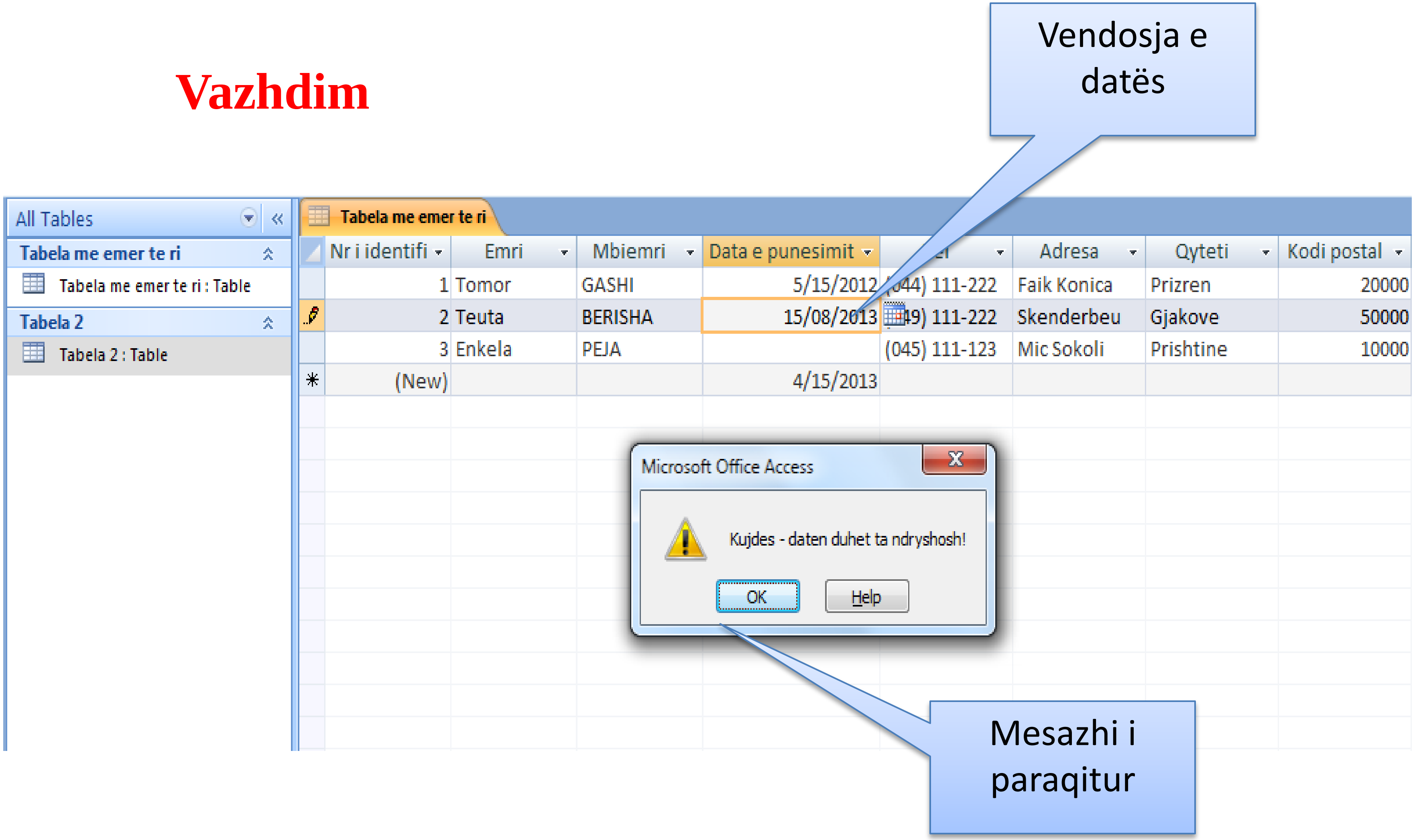
Vendosja e datës
All Tables
Tabela me emer te ri
Tabela me emer te ri : Table
Tabela 2
Tabela 2 : Table
Tabela me emer te ri
Nr i identifi
Emri
Mbiemri
Data e punesimit
Adresa
Qyteti
Kodi postal
1 Tomor GASHI 5/15/2012 (044) 111-222 Faik Konica Prizren 20000
2 Teuta BERISHA 15/08/2013 (049) 111-222 Skenderbeu Gjakove 50000
3 Enkela PEJA (045) 111-123 Mic Sokoli Prishtine 10000
(New) 4/15/2013
Microsoft Office Access
Kujdes - daten duhet ta ndryshosh!
OK
Help
Mesazhi i paraqitur